

รายงานสถานการณ์

โรคและภัยสุขภาพจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม ปี 2558

สำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม

กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

รายงานสถานการณ์โรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม ปี 2558

เผยแพร่เมื่อ: พฤษภาคม 2560

จัดทำโดย: สำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม
กรมควบคุมโรค ถนนติวานนท์ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี
โทรศัพท์ 0 2590 4380 โทรสาร 0 2590 4388

เว็บไซต์: <http://envocc.ddc.moph.go.th>

คำนำ

รายงานสถานการณ์โรคและภัยสุขภาพจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม ปี 2558 จัดทำขึ้นโดยรวบรวมข้อมูลโรคและภัยสุขภาพที่เกิดจากการประกอบอาชีพและปัญหาสิ่งแวดล้อม ตลอดจนข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง นำมาวิเคราะห์และจัดทำเป็นรายงานสถานการณ์โรคและภัยสุขภาพจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อมขึ้น เพื่อประโยชน์ในการวางแผนการดำเนินงานและจัดการปัญหาโรคและภัยสุขภาพจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อมต่างๆ ได้ตรงตามสภาพปัญหาภายใต้ข้อมูลปัจจุบัน โดยข้อมูลที่รวบรวมและนำมาวิเคราะห์จะมาจากหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีและการสื่อสาร กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม กองทุนเงินทดแทน สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน ระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข และสำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม ซึ่งข้อมูลของแต่ละหน่วยงานเกิดจากวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานที่แตกต่างกัน ทำให้มีข้อจำกัดในการใช้งานข้อมูล ดังนั้น ผู้ใช้จำเป็นต้องรับทราบถึงข้อดีและข้อจำกัดของข้อมูลแต่ละแหล่งดังกล่าว และต้องมีความระมัดระวังก่อนที่จะนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

สุดท้าย สำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม ขอขอบคุณหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยงาน ที่สนับสนุนข้อมูลและให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ จนทำให้การจัดทำรายงานสถานการณ์โรคและภัยสุขภาพจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม ปี 2558 สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

<หน้าว่าง>

สารบัญ

หน้า

คำนำ	3
1. บทนำ	
- ระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข	1-3
- กองทุนเงินทดแทน สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน	1-3
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ	1-4
- กรมโรงงานอุตสาหกรรม	1-5
- กรมวิชาการเกษตร	1-5
- สำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม	1-6
2. ข้อมูลทั่วไป	
- สถิติการทำงานของประชากร	2-2
- สถิติแรงงานในระบบและนอกระบบ	2-3
- สถิติภาคอุตสาหกรรม	2-8
3. การบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุจากการทำงาน	
- ข้อมูลการบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุจากการทำงาน สำนักงานสถิติแห่งชาติ	3-2
- ข้อมูลการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยจากการทำงาน กองทุนเงินทดแทน สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน	3-4
- ข้อมูลผู้ป่วยจากระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข	3-13
4. โรคจากพิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืช	
- ข้อมูลการนำเข้าวัตถุอันตรายทางการเกษตร	4-2
- ข้อมูลผู้ป่วยจากระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข	4-3
- ข้อมูลจากการดำเนินงานประเมินความเสี่ยงเกษตรกรจากสารกำจัดศัตรูพืช	4-5
5. โรคกระดูกและกล้ามเนื้อ	
- ข้อมูลผู้ป่วยจากระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข	5-4
6. โรคจากพิษโลหะหนัก	
- ข้อมูลผู้ป่วยจากระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข	6-2
7. โรคซิลิโคสิส	
- ข้อมูลผู้ป่วยจากระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข	7-2
8. โรคที่เกิดจากแร่ใยหินแอสเบสตอส	
- ข้อมูลผู้ป่วยจากระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข	8-2

สารบัญ

หน้า

9. โรคจากพิษสารทำลายอินทรีย์

- ข้อมูลผู้ป่วยจากระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข 9-3

10. โรคประสาทรูเลียมจากเสียงดัง

- ข้อมูลผู้ป่วยจากระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข 10-3

11. โรคสำคัญจากปัญหาหมอกควันในจังหวัดภาคเหนือตอนบน

- สถานการณ์ปัญหาหมอกควันในจังหวัดภาคเหนือตอนบน 11-2
- ข้อมูลผู้ป่วยจากระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข 11-5

12. โรคจากความร้อน

- ข้อมูลผู้ป่วยจากระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข 12-3

13. ภาคผนวก

- ภาคผนวก 1 สถิติสะสมจำนวนโรงงานและคนงานที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการ ตาม พ.ร.บ. โรงงานฯ 2535 ปี พ.ศ. 2558
- ภาคผนวก 2 สถิติแรงงานในระบบและนอกระบบ ปี พ.ศ. 2558
- ภาคผนวก 3-1 สถิติจำนวนแรงงานที่เคยได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุจากการทำงาน ปี พ.ศ. 2558
- ภาคผนวก 3-2 สถิติการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน ปี พ.ศ. 2558
- ภาคผนวก 3-3 จำนวนและอัตราการบาดเจ็บจากการทำงาน ปี พ.ศ. 2558
- ภาคผนวก 4-1 ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ปี พ.ศ. 2558
- ภาคผนวก 4-2 จำนวนผู้ป่วยและอัตราป่วยโรคจากพิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ปี พ.ศ. 2558
- ภาคผนวก 5 จำนวนผู้ป่วยและอัตราป่วยโรคกระดูกและกล้ามเนื้อจากการทำงาน ปี พ.ศ. 2558
- ภาคผนวก 6 จำนวนผู้ป่วยและอัตราป่วยโรคจากพิษโลหะหนัก ปี พ.ศ. 2558
- ภาคผนวก 7 จำนวนผู้ป่วยและอัตราป่วยโรคซิลิโคสิส ปี พ.ศ. 2558
- ภาคผนวก 8 จำนวนผู้ป่วยและอัตราป่วยโรคที่เกิดจากแร่ใยหินแอสเบสตอส ปี พ.ศ. 2558
- ภาคผนวก 9 จำนวนผู้ป่วยและอัตราป่วยโรคจากพิษสารทำลายอินทรีย์ ปี พ.ศ. 2558
- ภาคผนวก 10 จำนวนผู้ป่วยและอัตราป่วยโรคประสาทรูเลียมจากเสียงดัง ปี พ.ศ. 2558
- ภาคผนวก 11 จำนวนผู้ป่วยและอัตราป่วยโรคระบบทางเดินหายใจและหัวใจขาดเลือดจากปัญหาหมอกควัน 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน ปี พ.ศ. 2558
- ภาคผนวก 12 จำนวนผู้ป่วยและอัตราป่วยโรคจากความร้อน ปี พ.ศ. 2558

	<u>สารบัญตาราง</u>	<u>หน้า</u>
ตารางที่ 1	จำนวนประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามสภาพแรงงานและภาค ปี พ.ศ. 2558	2-2
ตารางที่ 2	จำนวนโรงงานและคนงานทั่วประเทศ จำแนกตามหมวดอุตสาหกรรม ปี พ.ศ. 2558	2-8
ตารางที่ 3	จำนวนโรงงานและคนงานในพื้นที่ภาคต่างๆ ปี พ.ศ.2558 จำแนกตามขนาดของอุตสาหกรรมและแรงงาน	2-10
ตารางที่ 4	จำนวนการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน จำแนกตามความรุนแรง ปี พ.ศ. 2549 - 2558	3-5
ตารางที่ 5	จำนวนการประสบอันตรายจากการทำงานสูงสุด จำแนกตามประเด็น ปี พ.ศ. 2554-2558	3-12
ตารางที่ 6	ปริมาณการนำเข้าวัตถุดิบอันตรายทางการเกษตร ปี พ.ศ. 2558	4-2
ตารางที่ 7	ผลการตรวจคัดกรองสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในกลุ่มเกษตรกร ปี พ.ศ. 2554-2558	4-6
ตารางที่ 8	รหัสโรค สภาวะก่อโรค และอาชีพกิจการที่เกี่ยวข้องกับโรคกระดูกและกล้ามเนื้อ	5-2

	<u>สารบัญแผนภูมิ</u>	<u>หน้า</u>
แผนภูมิที่ 1	ร้อยละของผู้มีงานทำรวม จำแนกตามเพศและภาค ปี พ.ศ. 2558	2-3
แผนภูมิที่ 2	ร้อยละของแรงงานในระบบและนอกระบบ รายภาค ปี พ.ศ. 2558	2-4
แผนภูมิที่ 3	ร้อยละของแรงงานในระบบและนอกระบบ จำแนกตามกลุ่มอายุ ปี พ.ศ. 2558	2-4
แผนภูมิที่ 4	ร้อยละของแรงงานในระบบและนอกระบบ จำแนกตามระดับการศึกษาที่สำเร็จ ปี พ.ศ. 2558	2-5
แผนภูมิที่ 5	ร้อยละของแรงงานในระบบและนอกระบบ จำแนกตามอาชีพ ปี พ.ศ. 2558	2-6
แผนภูมิที่ 6	ร้อยละของแรงงานในระบบและนอกระบบ จำแนกตามชั่วโมงการทำงาน ปี พ.ศ. 2558	2-7
แผนภูมิที่ 7	ร้อยละของแรงงานในระบบและนอกระบบ จำแนกตามสถานภาพการทำงาน ปี พ.ศ. 2558	2-8
แผนภูมิที่ 8	ร้อยละของผู้ที่เคยได้รับบาดเจ็บหรือประสบอุบัติเหตุจากการทำงาน ปี พ.ศ. 2558 จำแนกตามกลุ่มแรงงานและภาคต่างๆ	3-3
แผนภูมิที่ 9	ร้อยละของแรงงานที่ได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุจากการทำงาน ปี พ.ศ. 2558 จำแนกตามลักษณะการบาดเจ็บและกลุ่มแรงงาน	3-3
แผนภูมิที่ 10	จำนวนการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน จำแนกเป็นรายเดือน ปี พ.ศ. 2558	3-5
แผนภูมิที่ 11	จำนวนผู้ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน จำแนกเป็นรายภาค ปี พ.ศ. 2558	3-7
แผนภูมิที่ 12	การประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน จำแนกตามสาเหตุ 10 อันดับแรก ปี พ.ศ. 2558	3-7
แผนภูมิที่ 13	การประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน จำแนกตามสิ่งที่ทำให้ประสบอันตราย 5 อันดับแรก ปี พ.ศ. 2558	3-8
แผนภูมิที่ 14	การประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน จำแนกตามอวัยวะที่ได้รับอันตราย สูงสุด 10 อันดับ ปี พ.ศ. 2558	3-9
แผนภูมิที่ 15	การประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน จำแนกตามผลของการประสบอันตราย 5 อันดับแรก ปี พ.ศ. 2558	3-9
แผนภูมิที่ 16	สถิติการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน จำแนกตามกลุ่มอายุ ปี พ.ศ. 2558	3-10
แผนภูมิที่ 17	การประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน จำแนกตามขนาดสถานประกอบการ ปี พ.ศ. 2558	3-11
แผนภูมิที่ 18	อัตราการบาดเจ็บจากการทำงาน ปี พ.ศ. 2558 สูงสุด 10 จังหวัดแรก	3-13
แผนภูมิที่ 19	จำนวนผู้บาดเจ็บจากการทำงาน ปี พ.ศ. 2558 จำแนกตามกลุ่มอายุ	3-14
แผนภูมิที่ 20	อัตราป่วยโรคจากพิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ปี พ.ศ. 2558 สูงสุด 10 จังหวัดแรก	4-3
แผนภูมิที่ 21	จำนวนผู้ป่วยโรคจากพิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ปี 2558 จำแนกตามกลุ่มอายุ	4-4
แผนภูมิที่ 22	อัตราป่วยโรคกระดูกและกล้ามเนื้อเนื่องจากการทำงาน ปี พ.ศ. 2558 สูงสุด 10 จังหวัดแรก	5-4
แผนภูมิที่ 23	จำนวนผู้ป่วยโรคกระดูกและกล้ามเนื้อเนื่องจากการทำงาน ปี พ.ศ. 2558 จำแนกตามกลุ่มอายุ	5-5
แผนภูมิที่ 24	จำนวนผู้ป่วยโรคจากพิษโลหะหนัก ปี พ.ศ. 2558 จำแนกตามกลุ่มอายุ	6-3
แผนภูมิที่ 25	จำนวนผู้ป่วยโรคซิลิโคสิส ปี พ.ศ. 2558 สูงสุด 10 จังหวัดแรก	7-3
แผนภูมิที่ 26	จำนวนผู้ป่วยโรคซิลิโคสิส ปี พ.ศ. 2558 จำแนกตามกลุ่มอายุ	7-3
แผนภูมิที่ 27	จำนวนผู้ป่วยโรคจากแร่ใยหินแอสเบสตอส ปี พ.ศ. 2558 สูงสุด 10 จังหวัดแรก	8-3
แผนภูมิที่ 28	จำนวนผู้ป่วยโรคจากแร่ใยหินแอสเบสตอส ปี พ.ศ. 2558 จำแนกตามกลุ่มอายุ	8-3

	<u>สารบัญแผนภูมิ</u>	<u>หน้า</u>
แผนภูมิที่ 29	จำนวนผู้ป่วยโรคจากพิษสารทำลายอินทรีย์ ปี พ.ศ. 2558 สูงสุด 10 จังหวัดแรก	9-3
แผนภูมิที่ 30	จำนวนผู้ป่วยโรคจากพิษสารทำลายอินทรีย์ ปี พ.ศ. 2558 จำแนกตามกลุ่มอายุ	9-4
แผนภูมิที่ 31	อัตราป่วยโรคการได้ยินเสื่อมจากเสียงดัง ปี พ.ศ. 2558 สูงสุด 10 จังหวัดแรก	10-4
แผนภูมิที่ 32	จำนวนผู้ป่วยโรคการได้ยินเสื่อมจากเสียงดัง ปี พ.ศ. 2558 จำแนกตามกลุ่มอายุ	10-4
แผนภูมิที่ 33	ค่าฝุ่นละออง PM10 ที่ได้จากสถานีตรวจวัดในพื้นที่จังหวัดลำปาง ระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ - 15 เมษายน 2558	11-3
แผนภูมิที่ 34	ค่าฝุ่นละออง PM10 ที่ได้จากสถานีตรวจวัดในพื้นที่จังหวัดเชียงรายและพะเยา ระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ - 15 เมษายน 2558	11-3
แผนภูมิที่ 35	ค่าฝุ่นละออง PM10 ที่ได้จากสถานีตรวจวัดในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่และลำพูน ระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ - 15 เมษายน 2558	11-4
แผนภูมิที่ 36	ค่าฝุ่นละออง PM10 ที่ได้จากสถานีตรวจวัดในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน แพร่ และน่าน ระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ - 15 เมษายน 2558	11-4
แผนภูมิที่ 37	อัตราป่วยโรคระบบทางเดินหายใจต่อประชากรแสนคน ในพื้นที่ 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน ปี พ.ศ. 2558	11-5
แผนภูมิที่ 38	จำนวนผู้ป่วยโรคระบบทางเดินหายใจ ในพื้นที่ 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน ปี พ.ศ. 2558 จำแนกตามกลุ่มอายุ	11-6
แผนภูมิที่ 39	อัตราป่วยโรคหัวใจขาดเลือดต่อประชากรแสนคน ในพื้นที่ 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน ปี พ.ศ. 2558	11-7
แผนภูมิที่ 40	จำนวนผู้ป่วยโรคหัวใจขาดเลือด ในพื้นที่ 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน ปี พ.ศ. 2558 จำแนกตามกลุ่มอายุ	11-7
แผนภูมิที่ 41	จำนวนผู้ป่วยโรคระบบทางเดินหายใจ ในพื้นที่ 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน ปี พ.ศ. 2558 จำแนกตามการเกิดรายเดือน	11-8
แผนภูมิที่ 42	จำนวนผู้ป่วยโรคหัวใจขาดเลือด ในพื้นที่ 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน ปี พ.ศ. 2558 จำแนกตามการเกิดรายเดือน	11-8
แผนภูมิที่ 43	อัตราป่วยโรคจากความร้อน ปี พ.ศ. 2558 สูงสุด 10 จังหวัดแรก	12-3
แผนภูมิที่ 44	จำนวนผู้ป่วยโรคจากความร้อน ปี พ.ศ. 2558 จำแนกตามกลุ่มอายุ	12-4

<หน้าว่าง>

1. บทนำ

1. บทนำ

รายงานสถานการณ์โรคและภัยสุขภาพจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม ปี 2558 จัดทำขึ้นจากรวบรวมข้อมูลโรคและภัยสุขภาพจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และนำมาจัดทำเป็นรายงานสถานการณ์ฯ เพื่อเผยแพร่ให้แก่หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้ที่สนใจทั่วไป ได้ทราบถึงข้อมูลสถานการณ์ฯ ดังกล่าว และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ ได้ เช่น การวางแผนการดำเนินงาน การจัดการแก้ไขปัญหาต่างๆ เป็นต้น

ปัจจุบันประเทศไทยมีระบบรายงานสถิติโรคจากการประกอบอาชีพหลักอยู่แล้ว 2 ระบบ คือระบบสถิติโรคจากการทำงานของกองทุนเงินทดแทน สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน และระบบเฝ้าระวังโรคจากการประกอบอาชีพของสำนักโรคบาติวิทยา กรมควบคุมโรค ซึ่งระบบรายงานสถิติโรคของกองทุนเงินทดแทนเป็นระบบการรวบรวมสถิติผู้ป่วยที่ได้รับการยืนยันจากแพทย์ว่าเป็นการป่วยจากการทำงาน แต่มีข้อจำกัดคือจะครอบคลุมเฉพาะกลุ่มลูกจ้างในระบบกองทุนเงินทดแทนเท่านั้น ไม่ครอบคลุมประชากรทั้งประเทศ ส่วนระบบเฝ้าระวังโรคจากการประกอบอาชีพของสำนักโรคบาติวิทยา แม้ว่าจะครอบคลุมทั้งประเทศแต่มีข้อจำกัดในแง่ที่เป็นระบบเฝ้าระวัง จึงจัดเก็บข้อมูลทั้งผู้ป่วยที่เพิ่งแค่สงสัยว่าเป็นโรคและผู้ป่วยยืนยันเป็นโรครวมไปด้วยกันทั้งหมด ทำให้จำนวนผู้ป่วยอาจจะผิดไปจากจำนวนผู้ป่วยที่มีอยู่จริงได้ ซึ่งองค์การอนามัยโลกได้มีข้อเสนอแนะไว้ว่า ระบบการลงทะเบียนสถิติโรคโดยใช้รหัส ICD-10 อาจนำมาใช้ประโยชน์เป็นระบบฐานข้อมูลและรายงานโรคจากการประกอบอาชีพได้ด้วย โดยเฉพาะในประเทศที่ยังไม่ได้พัฒนาระบบสถิติโรคจากการประกอบอาชีพแบบครอบคลุมทั่วประเทศ

ข้อมูลที่รวบรวมและนำมาวิเคราะห์เพื่อจัดทำสถานการณ์ในครั้งนี้ ประกอบด้วยข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ ดังนี้

1. ระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข
2. กองทุนเงินทดแทน สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน
3. สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
4. กรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม
5. กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
6. สำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมโรค

ซึ่งข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ ข้างต้นแต่ละหน่วยงาน จะมีวัตถุประสงค์ในการรวบรวมข้อมูลที่แตกต่างกัน มีข้อจำกัดการใช้งานของข้อมูลที่แตกต่างกัน ดังนั้น ผู้ใช้จำเป็นต้องรับทราบถึงข้อดีและข้อจำกัดของข้อมูลแต่ละแหล่งดังกล่าว และต้องมีความระมัดระวังก่อนที่จะนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข

ข้อมูลโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม จากระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข เป็นข้อมูลผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยจากสถานพยาบาลว่าเป็นโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อมตามรหัส ICD-10TM ที่กำหนดในแต่ละโรคจากระบบรายงาน 43 แพ้ม โดยจะวิเคราะห์ข้อมูลในกลุ่มผู้มีสิทธิตามหลักประกันสุขภาพ ซึ่งจำแนกสิทธิ ณ วันที่มารับบริการ (ประกันสุขภาพถ้วนหน้า ข้าราชการ ประกันสังคม และจ่ายเอง) เป็นข้อมูลปี พ.ศ. 2558 เฉพาะคนไทยที่ไม่รวมคนต่างด้าว และข้อมูลดังกล่าวไม่รวมพื้นที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร

กองทุนเงินทดแทน สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน

เป็นสถิติโรคของผู้ประกันตนที่อยู่ในข่ายความคุ้มครองของกองทุนเงินทดแทน ซึ่งเจ็บป่วยจากการทำงาน แล้วใช้สิทธิเบิกค่ารักษาและเงินทดแทนจากกองทุน สถิติโรคเก็บข้อมูลจากใบรายงานที่ผู้ประกันตนหรือนายจ้างเขียน (กท.16) และแพทย์ผู้รักษาเขียน (กท.16/1) เพื่อยื่นเรื่องเบิกเงินกับกองทุนเงินทดแทน พิจารณาข้อมูลโดยเจ้าพนักงานวินิจฉัยและคณะกรรมการการแพทย์ ซึ่งข้อมูลสถิติโรคของผู้ประกันตนที่สำคัญจะเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการประสบอันตรายและการเจ็บป่วยจากการทำงาน โดยมีการนิยามความหมายไว้ในมาตรา 5 ของพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537 ดังนี้

"ประสบอันตราย" หมายความว่า การที่ลูกจ้างได้รับอันตรายแก่กายหรือผลกระทบแก่จิตใจ หรือถึงแก่ความตายเนื่องจากการทำงานหรือป้องกันรักษาประโยชน์ให้แก่นายจ้างหรือตามคำสั่งของนายจ้าง

"เจ็บป่วย" หมายความว่า การที่ลูกจ้างเจ็บป่วยหรือถึงแก่ความตายด้วยโรคซึ่งเกิดขึ้นตามลักษณะหรือสภาพของงานหรือเนื่องจากการทำงาน

นอกจากนี้ ประกาศกระทรวงแรงงาน เรื่อง กำหนดชนิดของโรคซึ่งเกิดขึ้นตามลักษณะหรือสภาพของงานหรือเนื่องจากการทำงาน ลงวันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ. 2550 ตามข้อ 3 ยังได้กำหนดชนิดของโรคซึ่งเกิดขึ้นตามลักษณะหรือสภาพของงานหรือเนื่องจากการทำงานไว้ 8 กลุ่มโรคอีกด้วย

ข้อดีของข้อมูลจากฐานข้อมูลกองทุนเงินทดแทน คือ

1. เป็นผู้ป่วย "ยืนยัน" คือป่วยเป็นโรคจากการทำงานจริง มีการวินิจฉัยยืนยันจากแพทย์ชัดเจน จึงจะรายงานเข้ามาในฐานข้อมูลได้
2. มีการจำแนกโรคที่ละเอียด ทำให้ทราบว่าโรคใด จำนวนเท่าใด ได้ชัดเจน
3. มีระบบการสรุปรวบรวมข้อมูลและรายงานผลเป็นระยะ

ข้อจำกัดของข้อมูลจากฐานข้อมูลกองทุนเงินทดแทน คือ

1. ครอบคลุมเฉพาะแรงงานในระบบกลุ่มที่เป็นผู้ประกันตน ไม่ครอบคลุมแรงงานในระบบกลุ่มที่เป็นข้าราชการ และแรงงานนอกระบบ
2. การรายงานเข้ามาในฐานข้อมูลต้องใช้เวลาพิจารณาพอสมควร เนื่องจากต้องเป็นผู้ป่วยที่ "ยืนยัน" แล้วว่าเป็นโรคจากการทำงานจริง จึงไม่สามารถใช้ประโยชน์ในแง่การตอบสนองต่อเหตุการณ์แบบฉุกเฉินได้
3. ครอบคลุมเฉพาะโรคจากการทำงาน ไม่ครอบคลุมโรคจากสิ่งแวดล้อม

สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ เป็นข้อมูลผลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร และการสำรวจแรงงานนอกระบบ ปี พ.ศ. 2558 ซึ่งการสำรวจแรงงานนอกระบบ เป็นการสำรวจแรงงานที่ทำงานแต่ไม่ได้รับหลักประกันใดๆ จากการจ้างงาน ไม่มีสิทธิได้รับการคุ้มครองและสวัสดิการจากการทำงานที่พึงได้จากผู้ว่าจ้างงาน ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจประกอบด้วย

- 1) จำนวนแรงงานที่อยู่ในระบบและนอกระบบ
- 2) ลักษณะทางประชากรและสังคมที่สำคัญของแรงงานในระบบและนอกระบบ เช่น อายุ เพศ การศึกษา อาชีพ อุตสาหกรรม และชั่วโมงการทำงาน เป็นต้น
- 3) ข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุจากการทำงาน สิทธิการรักษาพยาบาล และปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงาน เป็นต้น

การรวบรวมข้อมูลได้ดำเนินการในทุกจังหวัดทั่วประเทศ ระหว่างวันที่ 1-12 ของเดือนกรกฎาคม - กันยายน พ.ศ. 2558 มีครัวเรือนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 83,880 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนตัวอย่างในเขตกรุงเทพมหานคร 4,800 ครัวเรือน ในเขตเทศบาล 48,960 ครัวเรือน และนอกเขตเทศบาล 34,920 ครัวเรือน ทำการรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือน หรือสมาชิกในครัวเรือนที่ตกเป็นตัวอย่าง โดยพนักงานของสำนักงานสถิติแห่งชาติที่มีประสบการณ์ในการสำรวจ

คำนิยามที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

- แรงงานในระบบ หมายถึง ผู้มีงานทำที่ได้รับความคุ้มครองและหลักประกันทางสังคมจากการทำงาน ได้แก่
 - ข้าราชการ ลูกจ้างประจำของราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และท้องถิ่น
 - ลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ
 - ครูใหญ่หรือครูโรงเรียนเอกชน

- ลูกจ้างของรัฐบาลต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ
- ลูกจ้างที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายแรงงาน
- แรงงานนอกระบบ หมายถึง ผู้มีงานทำที่ไม่ได้รับความคุ้มครอง และไม่มีหลักประกันทางสังคมจากการทำงานเหมือนแรงงานในระบบ
- ผู้มีงานทำ หมายถึง บุคคลที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป และในสัปดาห์ที่ทำการสำรวจ มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้
 - 1) ทำงานตั้งแต่ 1 ชั่วโมงขึ้นไป โดยได้รับค่าจ้าง เงินเดือน ผลกำไร เงินปันผล ค่าตอบแทน ที่มีลักษณะอย่างอื่นสำหรับผลงานที่ทำเป็นเงินสดหรือสิ่งของ
 - 2) ไม่ได้ทำงานหรือทำงานน้อยกว่า 1 ชั่วโมง แต่เป็นบุคคลที่มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ (ซึ่งจะถือว่าเป็นผู้ที่ปกติมีงานประจำ)
 - I. ยังได้รับค่าตอบแทน ค่าจ้าง หรือผลประโยชน์อื่นๆ หรือผลกำไรจากงานหรือธุรกิจในช่วงที่ไม่ได้ทำงาน
 - II. ไม่ได้รับค่าตอบแทน ค่าจ้าง หรือผลประโยชน์อื่นๆ หรือผลกำไรจากงานหรือธุรกิจในช่วงที่ไม่ได้ทำงาน แต่ยังมีส่วนหรือธุรกิจที่จะกลับไปทำ
 - 3) ทำงานอย่างน้อย 1 ชั่วโมง โดยไม่ได้รับค่าจ้างในวิสาหกิจ หรือไร่นาเกษตรของหัวหน้าครัวเรือน หรือของสมาชิกในครัวเรือน
- ชั่วโมงการทำงาน หมายถึง ชั่วโมงการทำงานจริงทั้งหมดในสัปดาห์ที่ทำการสำรวจ สำหรับผู้ที่มีงานประจำซึ่งไม่ได้ทำงานในสัปดาห์แห่งการสำรวจ จะถูกบันทึกจำนวนชั่วโมงเป็น 0 ชั่วโมง

กรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม

ข้อมูลจากกรมโรงงานอุตสาหกรรม จะเป็นข้อมูลสถิติสะสมจำนวนโรงงานและจำนวนคนงานที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการตาม พ.ร.บ.โรงงาน พ.ศ. 2535 จำแนกตามหมวดอุตสาหกรรม ประเภท ขนาด อุตสาหกรรมและแรงงาน ปี พ.ศ. 2558 ของกรมโรงงานอุตสาหกรรม

กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ข้อมูลจากกรมวิชาการเกษตร จะเป็นข้อมูลการนำเข้าวัตถุดิบทรายทางการเกษตรซึ่งเป็นวัตถุดิบทรายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกรมวิชาการเกษตรตาม พรบ.วัตถุดิบทราย พ.ศ. 2535 โดยจะเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเภทสารเคมีที่นำเข้า ปริมาณที่นำเข้า ปริมาณสารสำคัญ และมูลค่าการนำเข้าของสารเคมีแต่ละประเภท

สำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมโรค

ข้อมูลจากสำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม จะเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานประเมินความเสี่ยงเกษตรกรจากสารกำจัดศัตรูพืชตามโครงการ “เกษตรปลอดภัย ผู้บริโภคปลอดภัย สมุนไพรล้างพิษ กายจิตผ่องใส” ซึ่งได้มีการรณรงค์การประเมินความเสี่ยงต่อสุขภาพของเกษตรกรในโรงพยาบาลประจำตำบลหลายแห่งทั่วประเทศ ร่วมกับโรงพยาบาลทั่วไปและโรงพยาบาลชุมชนบางแห่ง มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554

ทั้งนี้ ขอบเขตเนื้อหาของรายงานสถานการณ์โรคและภัยสุขภาพจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม ปี 2558 มีดังนี้

1. บทนำ

จะกล่าวถึงวัตถุประสงค์ แหล่งที่มาของข้อมูล คำนิยาม ข้อดี และข้อจำกัดของข้อมูลแต่ละหน่วยงาน เพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจที่มาของข้อมูล และนำไปใช้ประโยชน์ได้ตามต้องการ

2. ข้อมูลทั่วไป

เป็นการรวบรวมข้อมูลสถิติการทำงานของประชากรที่ครอบคลุมโครงสร้างกำลังแรงงาน ภาวะการมีงานทำ สถิติแรงงานในระบบและนอกระบบ รวบรวมข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ สถิติภาคอุตสาหกรรมที่มีรายละเอียดจำนวนโรงงานและคนงานทั่วประเทศ จำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม และจำแนกตามจังหวัดในแต่ละภาคของประเทศ รวบรวมข้อมูลจากกรมโรงงานอุตสาหกรรม

3. การบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุจากการทำงาน

ข้อมูลการบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุจากการทำงาน จะรวบรวมจากแหล่งข้อมูล 3 แหล่ง ได้แก่ ข้อมูลการบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุจากการทำงานของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ข้อมูลโรคและการบาดเจ็บจากการทำงานของกองทุนเงินทดแทน สำนักงานประกันสังคม และข้อมูลผู้บาดเจ็บจากการทำงานจากระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข

4. โรคจากพิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืช โรคกระดูกและกล้ามเนื้อ โรคจากพิษโลหะหนัก โรคจากพิษสารทำลายอินทรีย์ โรคซิลิโคสิส โรคที่เกิดจากแร่ใยหินแอสเบสตอส โรคการได้ยินเสื่อมจากเสียงดัง โรคระบบทางเดินหายใจและหัวใจขาดเลือดจากปัญหาหมอกควันในจังหวัดภาคเหนือ และโรคจากความร้อน

เป็นข้อมูลการเจ็บป่วยโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม จากระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข

2. ข้อมูลทั่วไป

2. ข้อมูลทั่วไป

สถิติการทำงานของประชากร

จากข้อมูลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร หรือการสำรวจแรงงานของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2558 (ตารางที่ 1) พบว่า มีจำนวนประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป 55.29 ล้านคน เป็นผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงานประมาณ 38.76 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 70.11 และเป็นผู้ที่อยู่นอกกำลังแรงงานประมาณ 16.52 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 29.89 โดยในกลุ่มผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงาน ยังจำแนกออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

- 1) **ผู้มีงานทำ** มีจำนวน 38.33 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 98.88 ของผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงานทั้งหมด
- 2) **ผู้ว่างงาน** (ผู้ไม่มีงานทำแต่พร้อมที่จะทำงาน) มีจำนวนประมาณ 356,000 คน หรือคิดเป็นอัตราการว่างงานร้อยละ 0.94
- 3) **ผู้ที่รอฤดูกาล** (ผู้ที่ไม่ทำงานและไม่พร้อมที่จะทำงาน เนื่องจากจะรอทำงานในฤดูกาลต่อไป) มีจำนวนประมาณ 80,100 คน หรือคิดเป็นอัตราร้อยละ 0.21

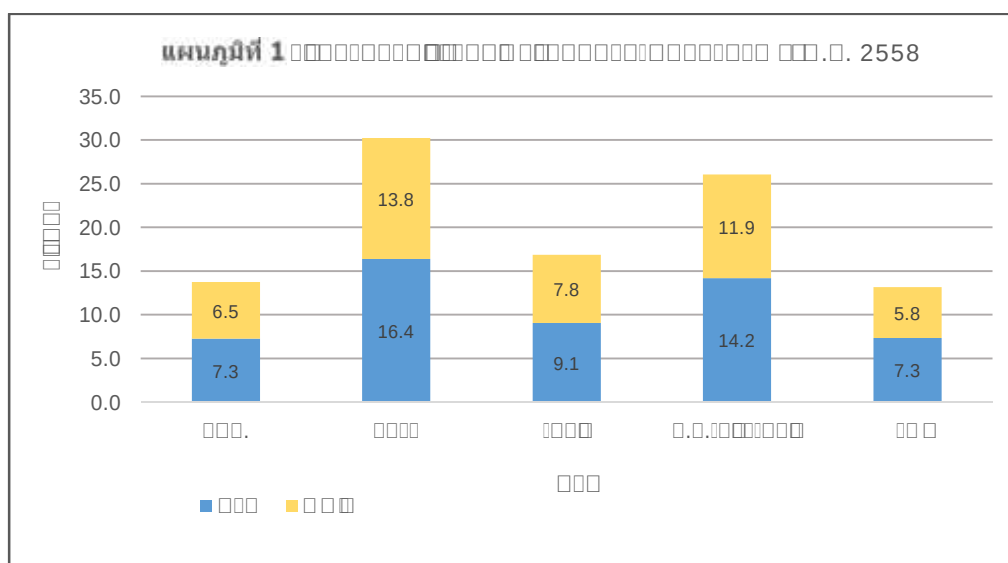
ตารางที่ 1 จำนวนประชากรอายุ 15 ปี ขึ้นไป จำแนกตามสภาพแรงงานและภาค ปี พ.ศ. 2558 (หน่วย : พันคน)

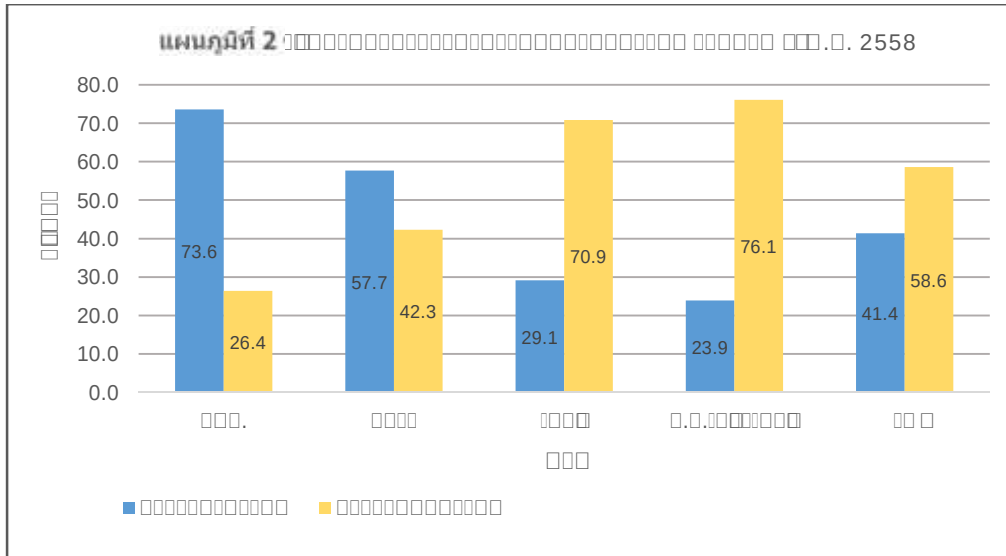
สถานภาพแรงงาน	ทั้งประเทศ	ภาค				
		กทม.	กลาง	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้
ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป	55,290.6	7,493.1	16,241.9	9,481.4	14,866.4	7,207.9
กำลังแรงงานรวม	38,766.5	5,317.1	11,721.3	6,528.6	10,094.4	5,105.2
1. กำลังแรงงานปัจจุบัน	38,686.4	5,316.1	11,696.3	6,507.0	10,063.3	5,103.8
1.1 ผู้มีงานทำ	38,330.4	5,262.5	11,580.9	6,457.8	9,983.9	5,045.3
1.2 ผู้ว่างงาน	356.0	53.6	115.3	49.2	79.3	58.6
2. กำลังแรงงานที่รอฤดูกาล	80.1	0.9	25.0	21.6	31.2	1.4
ผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน	16,524.1	2,176.0	4,520.6	2,952.9	4,771.9	2,102.7
1. ทำงานบ้าน	4,842.6	661.4	1,426.9	837.3	1,169.1	747.8
2. เรียนหนังสือ	4,435.8	585.5	1,137.1	761.2	1,367.9	584.2
3. ยังเด็ก ขรา/ไม่สามารถทำงานได้	5,616.1	556.0	1,475.4	1,148.5	1,837.2	599.1
4. อื่น ๆ	1,629.6	373.2	481.3	205.9	397.7	171.6

ที่มา: การสำรวจภาวะการทำงานของประชากรไตรมาสที่ 3 พ.ศ. 2558 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

สถิติแรงงานในระบบและนอกระบบ

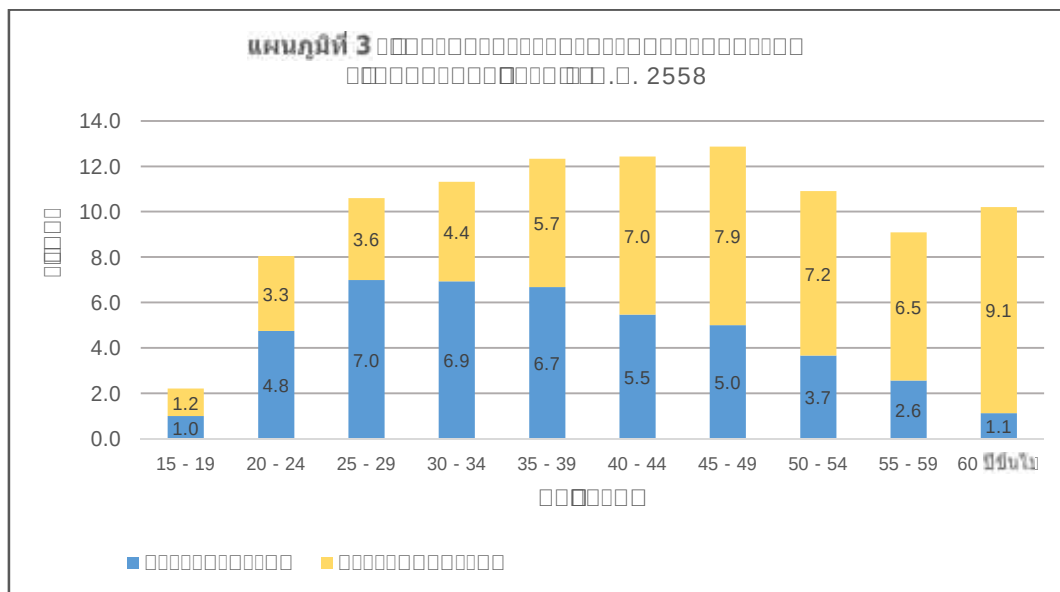
จากข้อมูลการสำรวจแรงงานนอกระบบ ปี พ.ศ. 2558 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า มีผู้มีงานทำรวม 38.33 ล้านคน เป็นเพศชาย 20.77 ล้านคน และเพศหญิง 17.55 ล้านคน (ร้อยละ 54.2 และ 45.8) โดยเป็นแรงงานในระบบ 16.91 ล้านคน (ร้อยละ 44.1) และเป็นแรงงานนอกระบบ 22.41 ล้านคน (ร้อยละ 55.9) พบจำนวนผู้มีงานทำสูงสุดอยู่ที่ภาคกลาง 11.58 ล้านคน รองลงมา ได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 9.98 ล้านคน ภาคเหนือ จำนวน 6.45 ล้านคน กรุงเทพมหานคร จำนวน 5.26 ล้านคน และภาคใต้ จำนวน 5.04 ล้านคน ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนระหว่างแรงงานในระบบกับแรงงานนอกระบบตามภาคต่างๆ พบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้มีแรงงานนอกระบบมากกว่าแรงงานในระบบ ส่วนภาคกลางและกรุงเทพมหานครมีแรงงานนอกระบบน้อยกว่าแรงงานในระบบ นอกจากนี้แรงงานในทุกภาค เพศชายจะมีจำนวนสูงกว่าเพศหญิง (แผนภูมิที่ 1 และ 2) (ข้อมูลจำนวนและร้อยละของแรงงานในระบบและนอกระบบ จำแนกตามภาคและเพศ ปี พ.ศ. 2558 แสดงในภาคผนวกที่ 2 ตารางที่ 4)

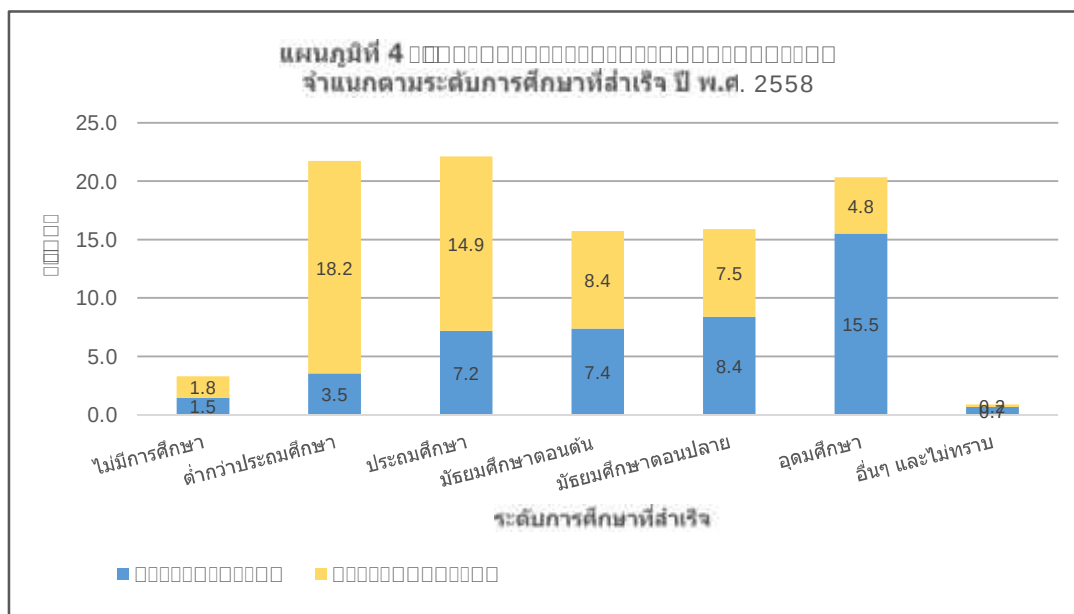
อายุของแรงงานในระบบและนอกระบบ

ในปี พ.ศ. 2558 พบว่า กลุ่มอายุ 45 – 49 ปี เป็นกลุ่มอายุที่มีจำนวนแรงงานมากที่สุด 4.93 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 12.9 รองลงมาได้แก่ กลุ่มอายุ 40 – 44 ปี และกลุ่มอายุ 35-39 ปี จำนวน 4.76 และ 4.73 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 12.4 และ 12.3 ตามลำดับ และตั้งแต่กลุ่มอายุ 40 – 44 ปี ขึ้นไป จะพบแรงงานนอกระบบมากกว่าแรงงานในระบบ โดยกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป พบจำนวนแรงงานนอกระบบมากที่สุด (แผนภูมิที่ 3) (ข้อมูลจำนวนและร้อยละของแรงงานในระบบและนอกระบบ จำแนกตามกลุ่มอายุและเพศ ปี พ.ศ. 2558 แสดงในภาคผนวกที่ 2 ตารางที่ 5)

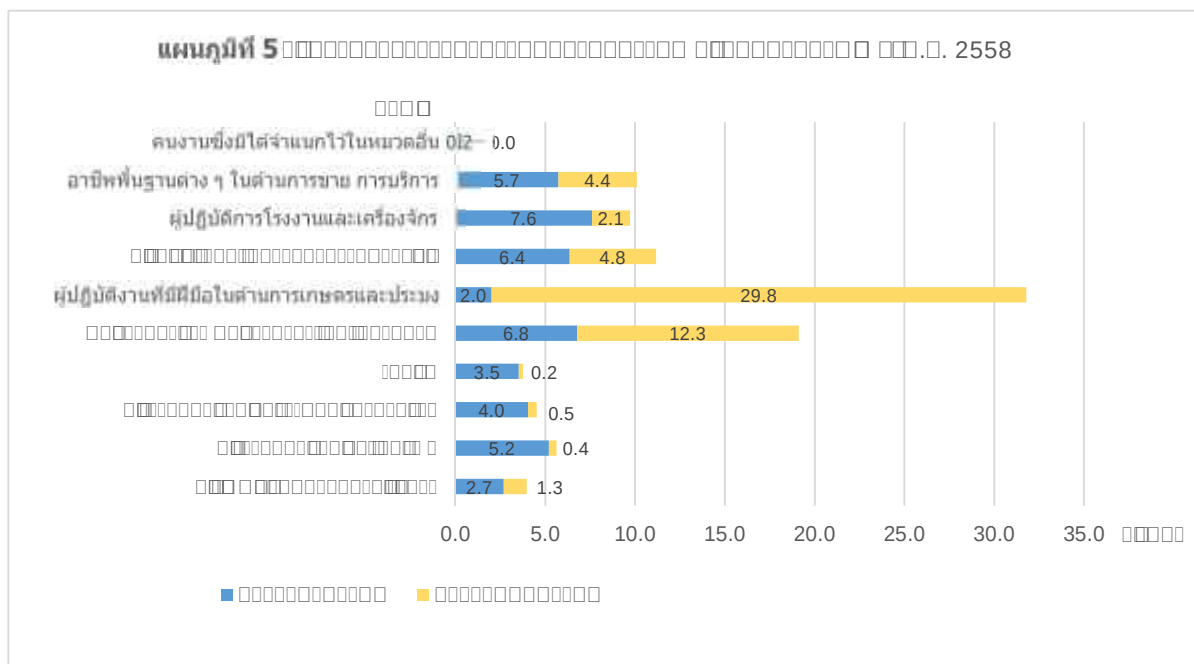
ระดับการศึกษาที่สำเร็จของแรงงานในระบบและนอกระบบ

ในปี พ.ศ. 2558 พบว่า แรงงานมีระดับการศึกษาที่สำเร็จในระดับประถมศึกษามากที่สุด จำนวน 8.47 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 22.1 รองลงมา ได้แก่ ระดับต่ำกว่าประถมศึกษา และระดับอุดมศึกษา จำนวน 8.33 และ 7.80 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 21.7 และ 20.4 ตามลำดับ (แผนภูมิที่ 4) และพบว่าแรงงานที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา มีจำนวนมากสุดในกลุ่มแรงงานในระบบ (ร้อยละ 35.2) ส่วนแรงงานนอกระบบพบแรงงานในกลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษามากที่สุด (ร้อยละ 32.6) (ข้อมูลจำนวนและร้อยละของแรงงานในระบบและนอกระบบ จำแนกตามระดับการศึกษาที่สำเร็จ ปี พ.ศ. 2558 แสดงในภาคผนวกที่ 2 ตารางที่ 6)

อาชีพของแรงงานในระบบและนอกระบบ

แรงงานรวมส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มผู้ปฏิบัติงานที่มีฝีมือในด้านการเกษตรและประมง 12.18 ล้านคน (ร้อยละ 31.8) รองลงมา ได้แก่ พนักงานบริการและพนักงานในร้านค้าและตลาด 7.32 ล้านคน (ร้อยละ 19.1) และผู้ปฏิบัติการทางด้านความสามารถทางฝีมือ 4.28 ล้านคน (ร้อยละ 11.2) ตามลำดับ (แผนภูมิที่ 5) โดยพบแรงงานนอกระบบมากที่สุดในกลุ่มผู้ปฏิบัติงานที่มีฝีมือในด้านการเกษตรและประมง (ร้อยละ 29.8) และพบแรงงานในระบบมากที่สุดในกลุ่มผู้ปฏิบัติการโรงงานและเครื่องจักร (ร้อยละ 7.6) (แผนภูมิที่ 5) จำนวนแรงงานในระบบมีจำนวนมากกว่าแรงงานนอกระบบในเกือบทุกกลุ่มอาชีพ ยกเว้นกลุ่มผู้ปฏิบัติงานที่มีฝีมือในด้านการเกษตรและประมง และกลุ่มพนักงานบริการและพนักงานในร้านค้าและตลาด (ข้อมูลจำนวนและร้อยละของแรงงานในระบบและนอกระบบ จำแนกตามอาชีพและเพศ ปี พ.ศ. 2558 แสดงในภาคผนวกที่ 2 ตารางที่ 7)

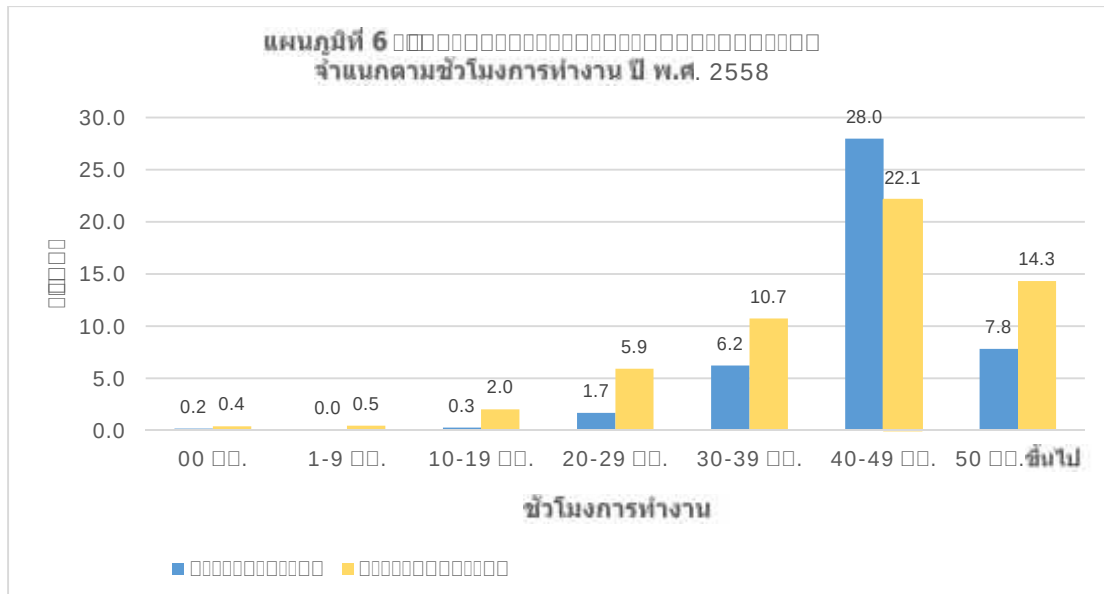

สาขาอุตสาหกรรมของแรงงานในระบบและนอกระบบ

แรงงานส่วนใหญ่จะอยู่ในสาขาเกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง 13.01 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 33.9 รองลงมา ได้แก่ สาขาการผลิต และสาขาการขายส่งและการขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ และจักรยานยนต์ จำนวน 6.36 ล้านคน และ 6.11 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 16.6 และ 15.9 ตามลำดับ โดยสาขาเกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง จะพบแรงงานนอกระบบสูงสุด (ร้อยละ 40.2) และสาขาการผลิตจะพบแรงงานในระบบมากที่สุด (ร้อยละ 10.3) (ข้อมูลจำนวนและร้อยละของแรงงานในระบบและนอกระบบ จำแนกตามสาขาอุตสาหกรรมและเพศ ปี พ.ศ. 2558 แสดงในภาคผนวกที่ 2 ตารางที่ 8)

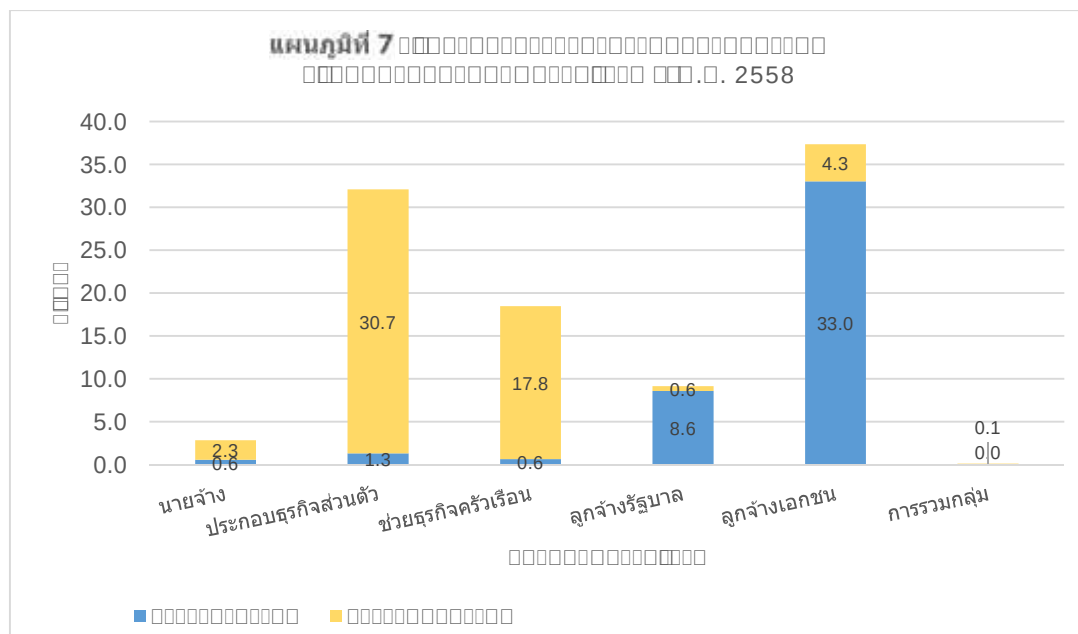
ชั่วโมงการทำงานของแรงงานในระบบและนอกระบบ

แรงงานส่วนใหญ่มีชั่วโมงการทำงานต่อสัปดาห์ 40-49 ชั่วโมง จำนวน 19.19 ล้านคน (ร้อยละ 50.1) รองลงมา ได้แก่ แรงงานที่มีจำนวนชั่วโมงการทำงานต่อสัปดาห์เท่ากับ 50 ชั่วโมงขึ้นไป และจำนวนชั่วโมงการทำงาน 30-39 ชั่วโมง จำนวน 8.47 และ 6.48 ล้านคน ตามลำดับ (ร้อยละ 22.1 และ 16.9) ซึ่งเหมือนกันทั้งแรงงานในระบบและนอกระบบ (แผนภูมิที่ 6) (ข้อมูลจำนวนและร้อยละของแรงงานในระบบและนอกระบบ จำแนกตามชั่วโมงการทำงานและเพศ ปี พ.ศ. 2558 แสดงในภาคผนวกที่ 2 ตารางที่ 9)

สถานภาพการทำงานของแรงงานในและนอกระบบ

ในปี พ.ศ. 2558 แรงงานมีสถานภาพการทำงานเป็นลูกจ้างเอกชนมากที่สุด จำนวน 14.31 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 37.3 รองลงมา ได้แก่ ประกอบธุรกิจส่วนตัวโดยไม่มีลูกจ้าง และช่วยธุรกิจครัวเรือนโดยไม่ได้รับค่าจ้าง จำนวน 12.29 ล้านคน และ 7.07 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 32.1 และ 18.5 ตามลำดับ (แผนภูมิที่ 7) โดยแรงงานนอกระบบส่วนใหญ่ประกอบธุรกิจส่วนตัวและช่วยธุรกิจครัวเรือน ส่วนแรงงานในระบบจะมีสถานภาพการทำงานส่วนใหญ่เป็นลูกจ้างเอกชน และลูกจ้างรัฐบาล (ข้อมูลจำนวนและร้อยละของแรงงานในระบบและนอกระบบ จำแนกตามสถานภาพการทำงานและเพศ ปี พ.ศ. 2558 แสดงในภาคผนวกที่ 2 ตารางที่ 10)

สถิติภาคอุตสาหกรรม

ข้อมูลสถิติสะสมจำนวนโรงงานและจำนวนคนงานที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการตาม พ.ร.บ.โรงงาน พ.ศ. 2535 จำแนกตามหมวดอุตสาหกรรม ปี พ.ศ. 2558 ของกรมโรงงานอุตสาหกรรม พบว่า หมวดอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์จากพืชเป็นหมวดอุตสาหกรรมที่มีจำนวนโรงงานสูงสุด รองลงมา ได้แก่ หมวดอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์โลหะ และหมวดอุตสาหกรรมผลิตยานพาหนะและอุปกรณ์รวมทั้งการซ่อมยานพาหนะและอุปกรณ์ แต่หากพิจารณาจากจำนวนคนงาน พบว่า หมวดอุตสาหกรรมอาหารเป็นหมวดอุตสาหกรรมที่มีจำนวนคนงานสูงสุด รองลงมา ได้แก่ หมวดอุตสาหกรรมผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ และหมวดอุตสาหกรรมผลิตยานพาหนะและอุปกรณ์รวมทั้งการซ่อมยานพาหนะและอุปกรณ์ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 จำนวนโรงงานและคนงานทั่วประเทศ จำแนกตามหมวดอุตสาหกรรม พ.ศ. 2558

ลำดับ	หมวดอุตสาหกรรม	จำนวนโรงงาน	จำนวนคนงาน
1	ผลิตภัณฑ์จากพืช	44,017	163,561
2	อุตสาหกรรมอาหาร	8,429	456,206
3	อุตสาหกรรมเครื่องดื่ม	676	32,397
4	สิ่งทอ	2,845	247,018
5	อุตสาหกรรมเครื่องแต่งกายยกเว้นรองเท้า	2,319	294,552
6	ผลิตภัณฑ์สัตว์และผลิตภัณฑ์จากหนังสัตว์	1,069	98,182
7	แปรรูปไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้	6,339	142,305
8	เครื่องเรือนหรือเครื่องตกแต่งในอาคารจากไม้ แก้ว ยาง หรือโลหะอื่นๆ	4,167	108,466

ลำดับ	หมวดอุตสาหกรรม	จำนวนโรงงาน	จำนวนคนงาน
9	ผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ	1,336	58,791
10	การพิมพ์ การเย็บเล่ม ทำปก หรือการทำแม่พิมพ์	2,609	63,055
11	เคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี	3,374	117,017
12	ผลิตภัณฑ์จากปิโตรเลียม	722	13,272
13	ยางและผลิตภัณฑ์ยาง	2,235	137,919
14	ผลิตภัณฑ์พลาสติก	6,286	268,084
15	ผลิตภัณฑ์อลูมิเนียม	7,460	165,639
16	ผลิตภัณฑ์โลหะขั้นมูลฐาน	1,177	58,286
17	ผลิตภัณฑ์โลหะ	12,834	301,873
18	ผลิตเครื่องจักรและเครื่องกล	5,469	188,812
19	ผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์	2,774	361,889
20	ผลิตยานพาหนะและอุปกรณ์รวมทั้งการซ่อมยานพาหนะและอุปกรณ์	10,318	302,046
21	การผลิตอื่นๆ	13,366	356,819
รวม		139,821	3,936,189

ที่มา: ศูนย์สารสนเทศโรงงานอุตสาหกรรม กรมโรงงานอุตสาหกรรม

โดยจำนวนโรงงานและคนงานทั้งหมด สามารถจำแนกตามขนาดอุตสาหกรรมได้เป็น (ตารางที่ 3)

- อุตสาหกรรมขนาดเล็ก มีจำนวนโรงงานทั้งหมด 42,370 โรงงาน คนงานทั้งหมด 108,480 คน
- อุตสาหกรรมขนาดกลาง มีจำนวนโรงงานทั้งหมด 17,955 โรงงาน คนงานทั้งหมด 191,763 คน
- อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ มีจำนวนโรงงานทั้งหมด 79,496 โรงงาน คนงานทั้งหมด 3,635,946 คน

เมื่อพิจารณาจำนวนโรงงานทุกขนาดอุตสาหกรรมเป็นรายภาค พบว่า จำนวนโรงงานทุกขนาดอุตสาหกรรมจะมีจำนวนสูงสุดในพื้นที่ภาคกลาง (โดยมีจำนวนโรงงานสูงสุดอยู่ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร) รองลงมา ได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (โดยมีจำนวนโรงงานสูงสุดอยู่ในจังหวัดนครราชสีมา) และภาคตะวันออก (โดยมีจำนวนโรงงานสูงสุดอยู่ในจังหวัดชลบุรี) ตามลำดับ

โดยอุตสาหกรรมขนาดเล็กจะมีจำนวนโรงงานสูงสุดในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (มีจำนวนโรงงานสูงสุดอยู่ในจังหวัดนครราชสีมา) รองลงมา ได้แก่ ภาคกลาง (มีจำนวนโรงงานสูงสุดอยู่ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร) และภาคเหนือ (มีจำนวนโรงงานสูงสุดอยู่ในจังหวัดเชียงราย) ตามลำดับ

ส่วนอุตสาหกรรมขนาดกลาง จะมีจำนวนโรงงานสูงสุดในเขตพื้นที่ภาคกลาง (จำนวนโรงงานสูงสุดอยู่ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร) รองลงมา ได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จำนวนโรงงานสูงสุดอยู่ในจังหวัดนครราชสีมา) และภาคเหนือ (จำนวนโรงงานสูงสุดอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่) ตามลำดับ

และอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ จะมีจำนวนโรงงานสูงสุดในเขตพื้นที่ภาคกลาง (จำนวนโรงงานสูงสุดอยู่ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร) รองลงมา ได้แก่ ภาคตะวันออก (จำนวนโรงงานสูงสุดอยู่ในจังหวัดชลบุรี) และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จำนวนโรงงานสูงสุดอยู่ในจังหวัดนครราชสีมา) ตามลำดับ รายละเอียดข้อมูลจำนวนโรงงานและคนงานจำแนกตามขนาดของอุตสาหกรรมและแรงงานในจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศ ปี พ.ศ. 2558 แสดงไว้ในภาคผนวกที่ 1 ตารางที่ 2

ตารางที่ 3 จำนวนโรงงานและคนงานในพื้นที่ภาคต่างๆ ปี พ.ศ. 2558 จำแนกตามขนาดของอุตสาหกรรมและแรงงาน

ภาค	ขนาดของอุตสาหกรรม							
	อุตสาหกรรมขนาดเล็ก แรงงานต่ำกว่า 50 คน		อุตสาหกรรมขนาดกลาง แรงงาน 50-200 คน		อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ แรงงานมากกว่า 200 คน		รวม	
	โรงงาน	คนงาน	โรงงาน	คนงาน	โรงงาน	คนงาน	โรงงาน	คนงาน
ภาคกลาง	4,833	29,360	9,928	131,228	41,035	2,158,797	55,796	2,319,385
ภาคเหนือ	3,383	7,022	1,360	12,479	6,033	140,167	10,776	159,668
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	29,629	60,092	3,804	22,230	10,541	307,072	43,974	389,394
ภาคตะวันออก	858	3,423	790	8,789	10,799	646,544	12,447	658,756
ภาคตะวันตก	837	2,807	794	8,596	3,844	178,812	5,475	190,215
ภาคใต้	2,830	5,776	1,279	8,441	7,244	204,554	11,353	218,771
รวม	42,370	108,480	17,955	191,763	79,496	3,635,946	139,821	3,936,189

ที่มา: ศูนย์สารสนเทศโรงงานอุตสาหกรรม กรมโรงงานอุตสาหกรรม

หมายเหตุ : 1. ภาคเหนือ มี 9 จังหวัด ได้แก่ เชียงราย น่าน พะเยา เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน แพร่ ลำปาง ลำพูน และอุตรดิตถ์

2. ภาคกลาง ประกอบด้วย กรุงเทพมหานคร และอีก 21 จังหวัด ได้แก่ พิษณุโลก สุโขทัย เพชรบูรณ์ พิจิตร กำแพงเพชร นครสวรรค์ ลพบุรี ชัยนาท อุทัยธานี สิงห์บุรี อ่างทอง สระบุรี พระนครศรีอยุธยา สุพรรณบุรี นครนายก ปทุมธานี นนทบุรี นครปฐม สมุทรปราการ สมุทรสาคร และสมุทรสงคราม

3. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 20 จังหวัด ได้แก่ หนองคาย นครพนม สกลนคร บึงกาฬ อุดรธานี หนองบัวลำภู เลย มุกดาหาร กาฬสินธุ์ ขอนแก่น อำนาจเจริญ ยโสธร ร้อยเอ็ด มหาสารคาม ชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี

4. ภาคตะวันออก มี 7 จังหวัด ได้แก่ สระแก้ว ปราจีนบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด

5. ภาคตะวันตก มี 5 จังหวัด ได้แก่ ตาก กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์

6. ภาคใต้ มี 14 จังหวัด ได้แก่ ชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช กระบี่ พังงา ภูเก็ต พัทลุง ตรัง ปัตตานี สงขลา สตูล นราธิวาส และยะลา

3. การบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุจากการทำงาน

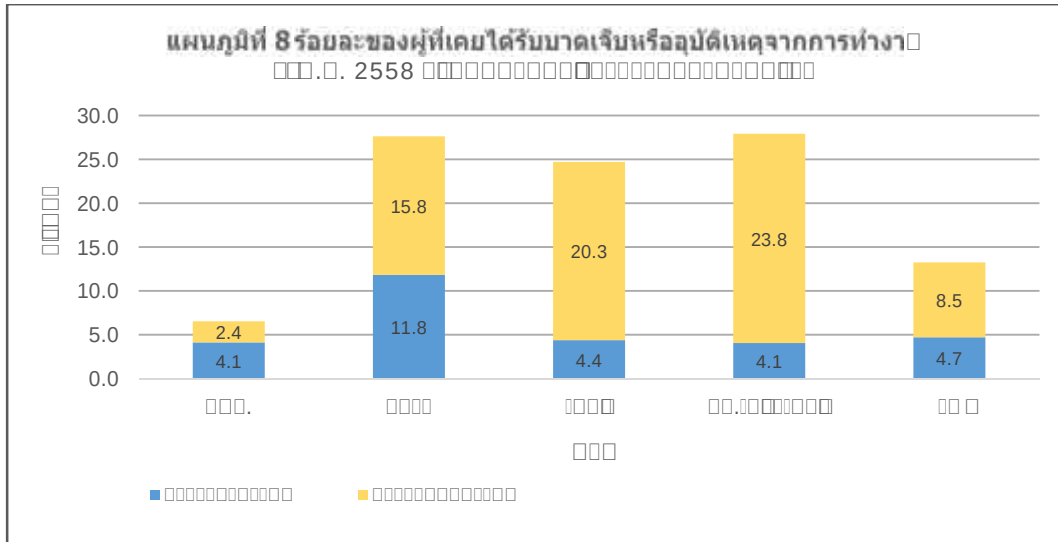
3. การบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุจากการทำงาน

ข้อมูลการบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุจากการทำงาน จะประกอบด้วยข้อมูลที่ได้จาก 3 แหล่ง ดังต่อไปนี้

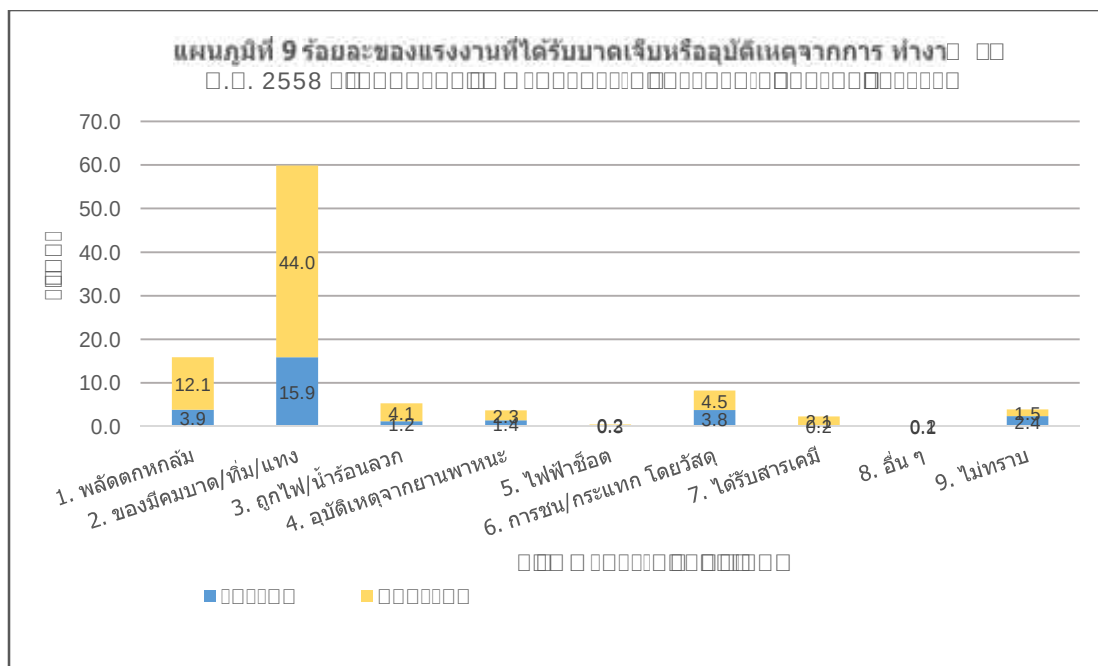
1. ข้อมูลการบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุจากการทำงาน สำนักงานสถิติแห่งชาติ
2. ข้อมูลการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน กองทุนเงินทดแทน สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน
3. ข้อมูลการบาดเจ็บจากการทำงาน ระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข

ข้อมูลการบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุจากการทำงาน สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ข้อมูลการบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุจากการทำงานที่ได้จากการสำรวจแรงงานนอกระบบ ปี พ.ศ. 2558 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า มีแรงงานที่เคยได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุจากการทำงาน จำนวน 4.99 ล้านคน (ร้อยละ 13.0) ของแรงงานทั่วประเทศ (38.33 ล้านคน) เป็นเพศชาย 3.06 ล้านคน (ร้อยละ 61.3) เพศหญิง 1.93 ล้านคน (ร้อยละ 38.7) โดยเป็นกลุ่มแรงงานในระบบ จำนวน 1.45 ล้านคน (ร้อยละ 29.1) และกลุ่มแรงงานนอกระบบ จำนวน 3.54 ล้านคน (ร้อยละ 70.9) ซึ่งมีจำนวนลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลในปี พ.ศ. 2557 ที่มีจำนวนผู้ที่เคยได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุจากการทำงาน 5.34 ล้านคน (ร้อยละ 13.9 ของแรงงานทั่วประเทศ) โดยสัดส่วนของผู้ที่เคยได้รับบาดเจ็บระหว่างแรงงานในระบบและนอกระบบ ยังคงคล้ายกับปี พ.ศ. 2557 พบแรงงานที่เคยได้รับบาดเจ็บ สูงสุดอยู่ที่ภาคกลางตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 1.39 ล้านคน (ร้อยละ 27.9) รองลงมา ได้แก่ ภาคกลาง จำนวน 1.37 ล้านคน (ร้อยละ 27.6) และภาคเหนือ จำนวน 1.23 ล้านคน (ร้อยละ 24.7) ตามลำดับ (แผนภูมิที่ 8) (ข้อมูลสถิติการได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุจากการทำงานของแรงงานในระบบและนอกระบบ ปี พ.ศ. 2558 จำแนกตามประเภทของการได้รับบาดเจ็บ และพื้นที่ภาคต่างๆ ของประเทศ แสดงในภาคผนวกที่ 3-1 ตารางที่ 14)

เมื่อพิจารณาเฉพาะจำนวนผู้เคยได้รับบาดเจ็บตามลักษณะของการเกิดการบาดเจ็บ พบว่า เกิดจากของมีคมบาด/ทิ่ม/แทง สูงสุด จำนวน 2.98 ล้าน (ร้อยละ 59.9) รองลงมา ได้แก่ เกิดจากการพลัดตกหกล้ม จำนวน 795,075 คน (ร้อยละ 15.9) และสาเหตุจากการชน/กระแทกจากวัตถุ จำนวน 412,227 คน (ร้อยละ 8.3) ตามลำดับ โดยจำนวนผู้ที่เคยได้รับบาดเจ็บตามลักษณะของการเกิดการบาดเจ็บ ของกลุ่มแรงงานนอกระบบจะมากกว่ากลุ่มแรงงานในระบบเกือบทุกลักษณะของการเกิดการบาดเจ็บ (แผนภูมิที่ 9)

ข้อมูลการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยจากการทำงาน กองทุนเงินทดแทน สำนักงานประกันสังคม

กระทรวงแรงงาน

สถิติการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานของกองทุนเงินทดแทน สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน เป็นสถิติการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยของผู้ประกันตน ที่อยู่ในข่ายคุ้มครองของกองทุนเงินทดแทน ที่เป็นการเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานโดยใช้สิทธิเบิกค่ารักษาพยาบาลและเงินทดแทนจากกองทุน สถิติการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยนี้ จะเก็บข้อมูลจากใบรายงานที่ผู้ประกันตนหรือนายจ้างเขียน (ก.ท.16) และแพทย์ผู้รักษาเขียน (ก.ท. 16/1) เพื่อยื่นเรื่องเบิกเงินกับกองทุนเงินทดแทน พิจารณาข้อมูลโดยเจ้าพนักงานวินิจฉัย และคณะกรรมการการแพทย์

ข้อดีของข้อมูลจากกองทุนเงินทดแทน คือ เป็นผู้ป่วย “ยืนยัน” ที่เจ็บป่วยเป็นโรคเนื่องจากการทำงานจริง มีการวินิจฉัยยืนยันจากแพทย์ชัดเจนก่อนที่จะรายงานเข้ามาในฐานข้อมูล และมีการจำแนกโรคที่ละเอียด ทราบจำนวนได้ชัดเจนและมีข้อมูลรายงานเข้ามาอย่างสม่ำเสมอ สำหรับข้อจำกัดของข้อมูลคือ เป็นข้อมูลผู้ป่วยเนื่องจากการทำงานเฉพาะแรงงานในระบบกลุ่มที่เป็นผู้ประกันตนเท่านั้น ซึ่งไม่ครอบคลุมแรงงานในระบบที่เป็นกลุ่มข้าราชการและแรงงานนอกระบบ นอกจากนี้เป็นเฉพาะโรคจากการทำงานที่ไม่ครอบคลุมโรคจากสิ่งแวดล้อม

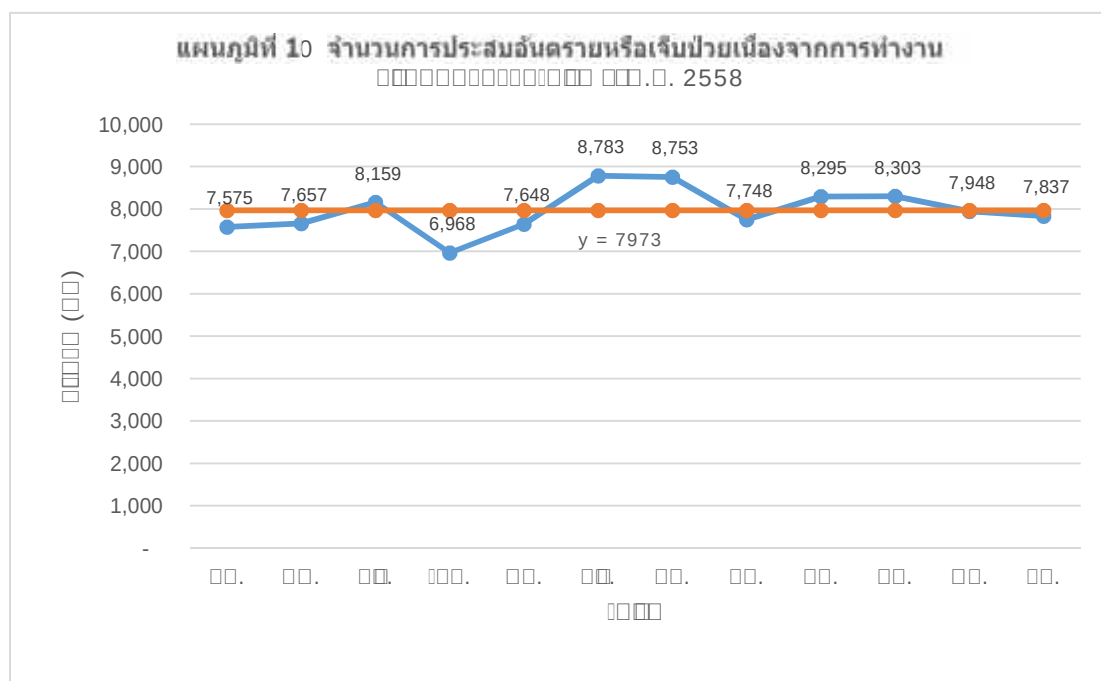
ข้อมูลการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานของสำนักงานกองทุนเงินทดแทน สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน ในปี พ.ศ. 2558 พบว่า มีจำนวนการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานทั้งหมด 95,674 ราย ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2557 ที่ผ่านมา พบว่า มีจำนวนลดลง 4,560 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.76 (ตารางที่ 4) และเมื่อคิดเป็นอัตราการประสบอันตรายต่อลูกจ้าง 1,000 ราย โดยเทียบกับจำนวนลูกจ้างในความคุ้มครองของกองทุนเงินทดแทน จำนวน 9,336,317 ราย พบว่า มีอัตราการประสบอันตรายเท่ากับ 10.25 ต่อพันราย ซึ่งลดลงจากปี พ.ศ. 2557 (10.98) และหากนับจำนวนการประสบอันตรายเฉพาะกรณีร้ายแรง (กรณีร้ายแรง หมายถึง ตาย ทุพพลภาพ สูญเสียอวัยวะ และหยุดงานเกิน 3 วัน) พบว่า อัตราการประสบอันตรายเท่ากับ 3.18 ต่อพันราย

เมื่อดูการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน ปี พ.ศ. 2558 เป็นรายเดือน พบว่า เดือนมิถุนายนมีผู้ประสบอันตรายสูงสุด จำนวน 8,783 คน ส่วนเดือนเมษายนมีผู้ประสบอันตรายน้อยสุด จำนวน 6,968 คน ซึ่งโดยเฉลี่ยพบผู้ประสบอันตรายประมาณ 7,900 คนต่อเดือน (แผนภูมิที่ 10) และการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานทั้งหมดส่วนใหญ่ จะเป็นการหยุดงานไม่เกิน 3 วัน จำนวน 65,924 คน (ร้อยละ 68.90) รองลงมา ได้แก่ หยุดงานเกิน 3 วัน จำนวน 27,845 คน (ร้อยละ 29.10) และสูญเสียอวัยวะบางส่วน จำนวน 1,324 คน (ร้อยละ 0.01) โดยมีผู้ที่เสียชีวิต จำนวน 575 คน และทุพพลภาพ จำนวน 6 คน

ตารางที่ 4 จำนวนการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน จำแนกตามความรุนแรง ปี พ.ศ. 2549 - 2558

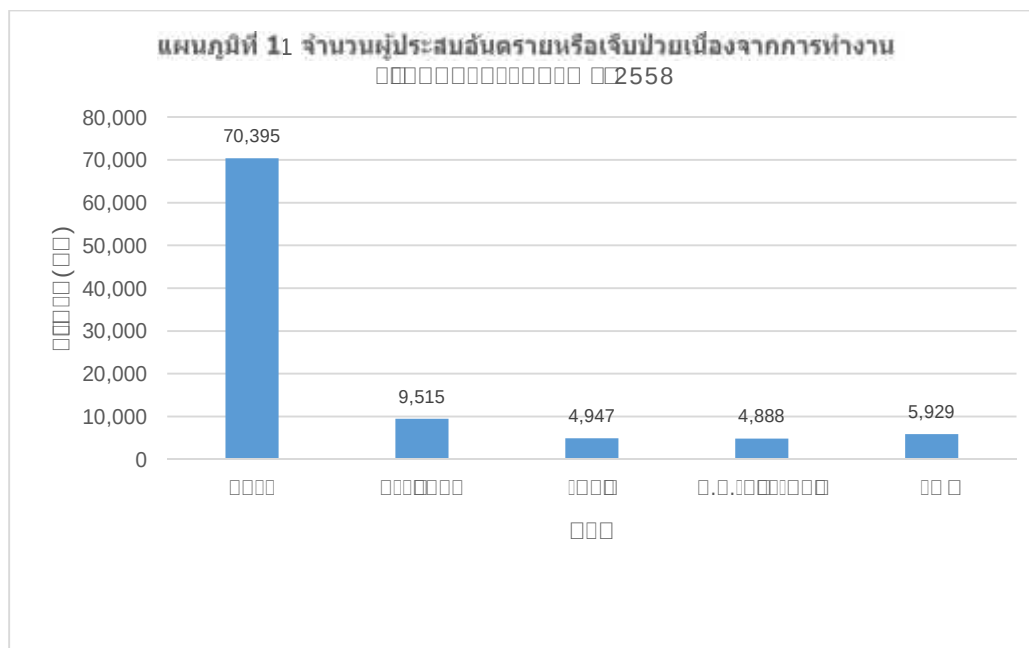
ปี	จำนวนลูกจ้าง	ความรุนแรง					รวม
		ตาย	ทุพพลภาพ	สูญเสียอวัยวะ	หยุดงานเกิน 3 วัน	หยุดงานไม่เกิน 3 วัน	
2549	7,992,025	808	21	3,413	51,901	148,114	204,257
2550	8,178,180	741	16	3,259	50,525	144,111	198,652
2551	8,135,606	613	15	3,096	45,719	127,059	176,502
2552	7,939,923	597	8	2,383	39,850	106,598	149,436
2553	8,177,618	619	11	2,149	39,919	103,813	146,511
2554	8,222,960	590	4	1,630	35,709	91,699	129,632
2555	8,575,398	717	19	1,818	36,166	93,106	131,826
2556	8,901,624	635	28	3,036	31,419	76,776	111,894
2557	9,132,756	603	11	1,463	29,254	68,903	100,234
2558	9,336,317	575	6	1,324	27,845	65,924	95,674

ที่มา: สำนักงานกองทุนเงินทดแทน กระทรวงแรงงาน

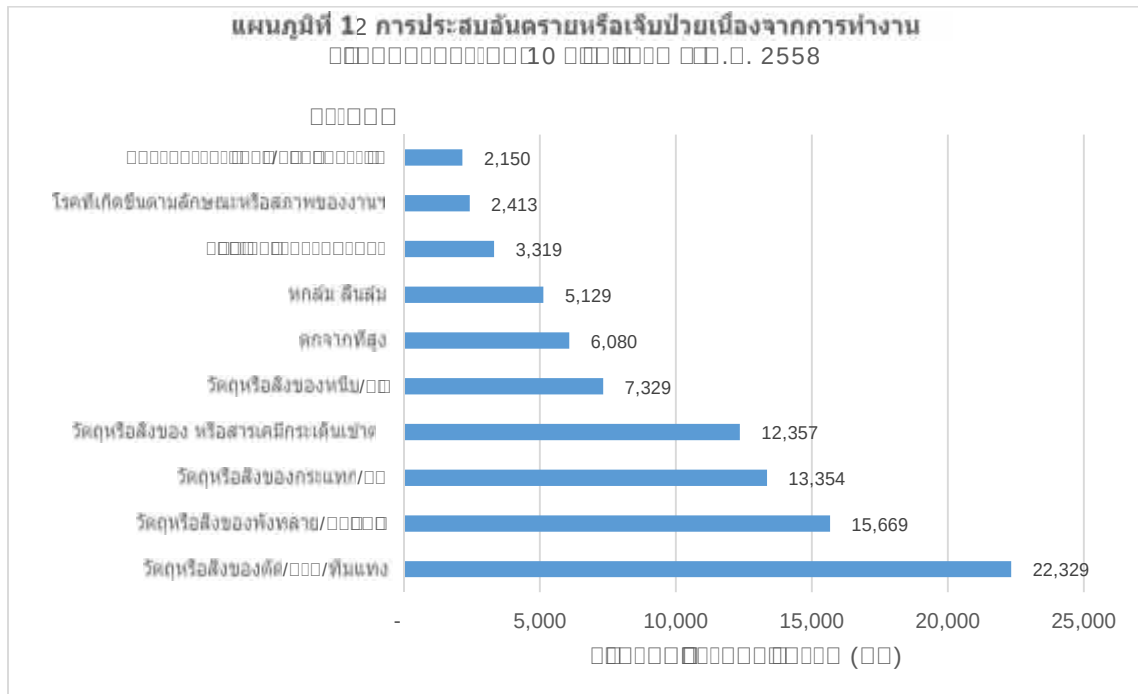

จากจำนวนการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานทั้งหมดของปี พ.ศ. 2558 พบว่า ในจำนวนนี้จะเป็โรคที่เกิดขึ้นตามลักษณะหรือสภาพของงานหรือเนื่องจากการทำงาน จำนวน 2,413 คน ซึ่งสามารถจำแนกตามความรุนแรงได้เป็นสูญเสียอวัยวะบางส่วน จำนวน 3 คน (ร้อยละ 0.12) หยุดงานเกิน 3 วัน จำนวน 328 คน (ร้อยละ 13.59) และหยุดงานไม่เกิน 3 วัน จำนวน 2,082 คน (ร้อยละ 86.28) ตามลำดับ ผู้เจ็บป่วยเป็นโรคส่วนใหญ่เกิดจากปัญหาโรคระบบกล้ามเนื้อและโครงสร้างกระดูกที่เกิดขึ้นเนื่องจากการทำงาน หรือสาเหตุจากลักษณะงานที่จำเพาะหรือมีปัจจัยเสี่ยงสูงในสิ่งแวดล้อมการทำงาน จำนวน 2,005 คน (ร้อยละ 83.09) โดยสามารถจำแนกตามความรุนแรงได้เป็นสูญเสียอวัยวะบางส่วน จำนวน 1 คน (ร้อยละ 0.05) หยุดงานเกิน 3 วัน จำนวน 311 คน (ร้อยละ 15.51) และหยุดงานไม่เกิน 3 วัน จำนวน 1,693 คน (ร้อยละ 84.4) (รายละเอียดข้อมูลการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน จำแนกตามความรุนแรงและโรคที่เกิดขึ้นตามลักษณะหรือสภาพของงานหรือเนื่องจากการทำงาน ปี พ.ศ. 2558 แสดงในภาคผนวกที่ 3-2 ตารางที่ 22)

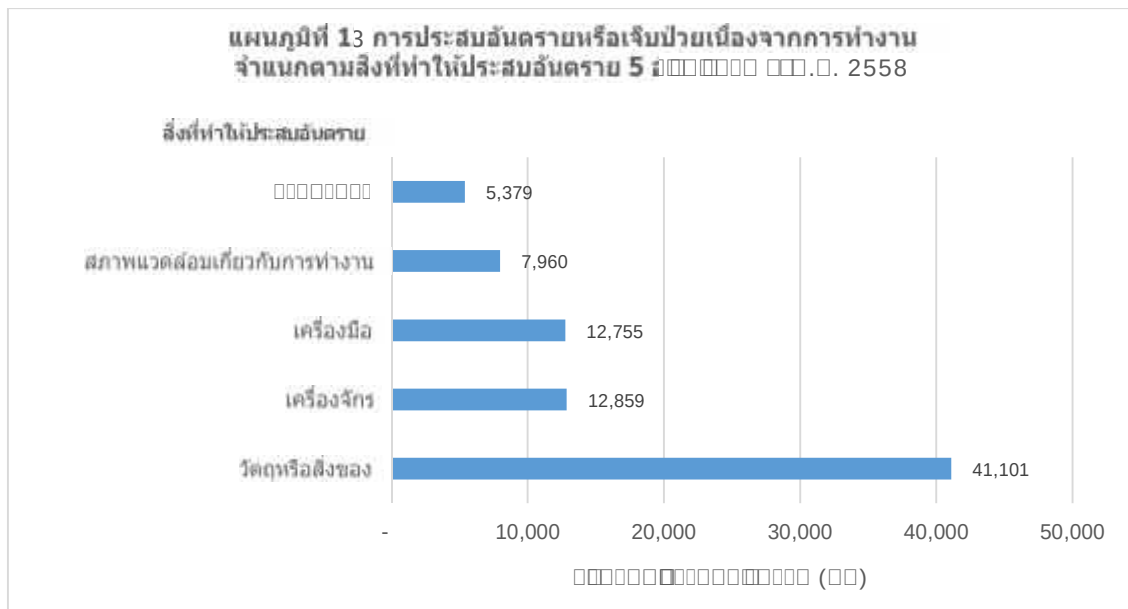
เมื่อพิจารณาการประสบอันตรายหรือการเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานเป็นรายภาค พบว่า ภาคกลางมีจำนวนผู้ประสบอันตรายหรือการเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานสูงสุด โดยมีจำนวน 70,395 คน (ร้อยละ 73.58) โดยส่วนใหญ่เกิดขึ้นในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ และสมุทรสาคร ตามลำดับ ส่วนภาคที่มีจำนวนผู้ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานสูงสุดรองลงมา ได้แก่ ภาคตะวันออก จำนวน 9,515 คน (ร้อยละ 9.95) โดยส่วนใหญ่เกิดขึ้นในเขตจังหวัดชลบุรี และระยอง ตามลำดับ (แผนภูมิที่ 11) (รายละเอียดข้อมูลการประสบอันตรายหรือการเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานรายจังหวัดในพื้นที่ภาคต่างๆ แสดงในภาคผนวกที่ 3-2 ตารางที่ 16-20)

ข้อมูลการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน ปี พ.ศ. 2558 พบว่า สาเหตุของการประสบอันตรายสูงสุดเกิดจากวัตถุหรือสิ่งของตก/บาด/ทับแทง จำนวน 22,329 คน (ร้อยละ 23.34) รองลงมา ได้แก่ วัตถุหรือสิ่งของพังทลาย/หล่นทับ จำนวน 15,669 คน (ร้อยละ 16.38) และวัตถุหรือสิ่งของกระแทก/ชน จำนวน 13,354 คน (ร้อยละ 13.96) ตามลำดับ (แผนภูมิที่ 12) (รายละเอียดข้อมูลการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน ปี พ.ศ. 2558 จำแนกตามสาเหตุของการประสบอันตราย แสดงในภาคผนวกที่ 3-2 ตารางที่ 21)

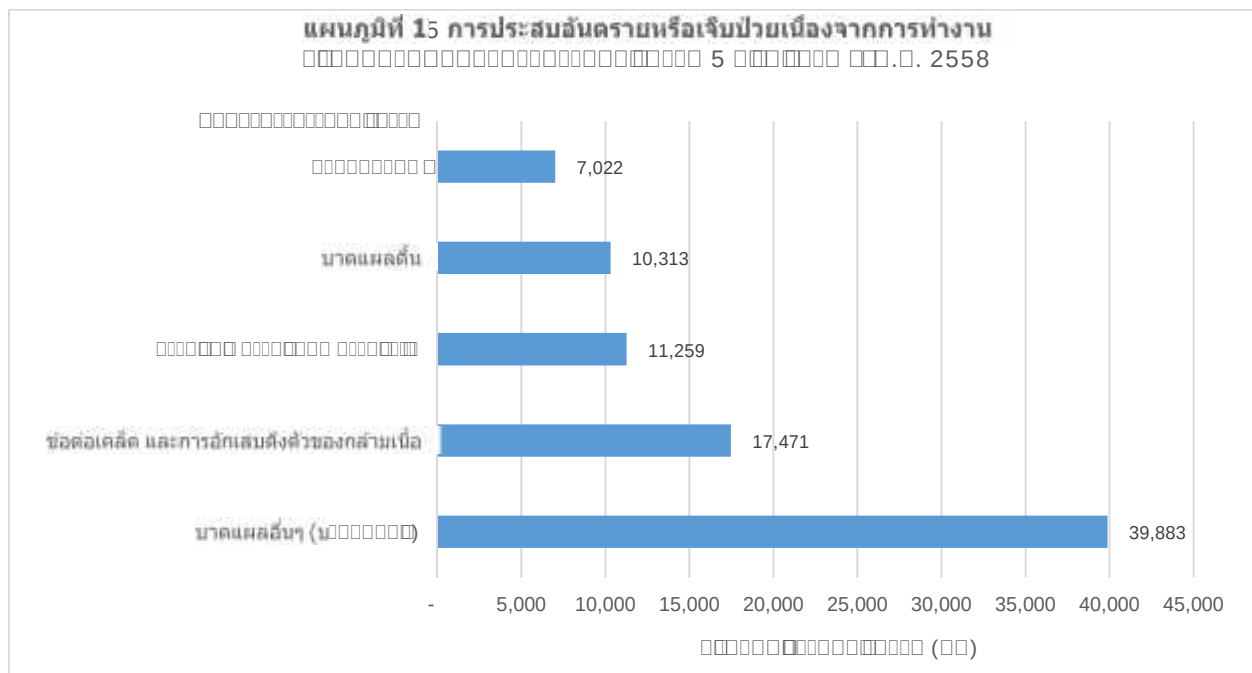
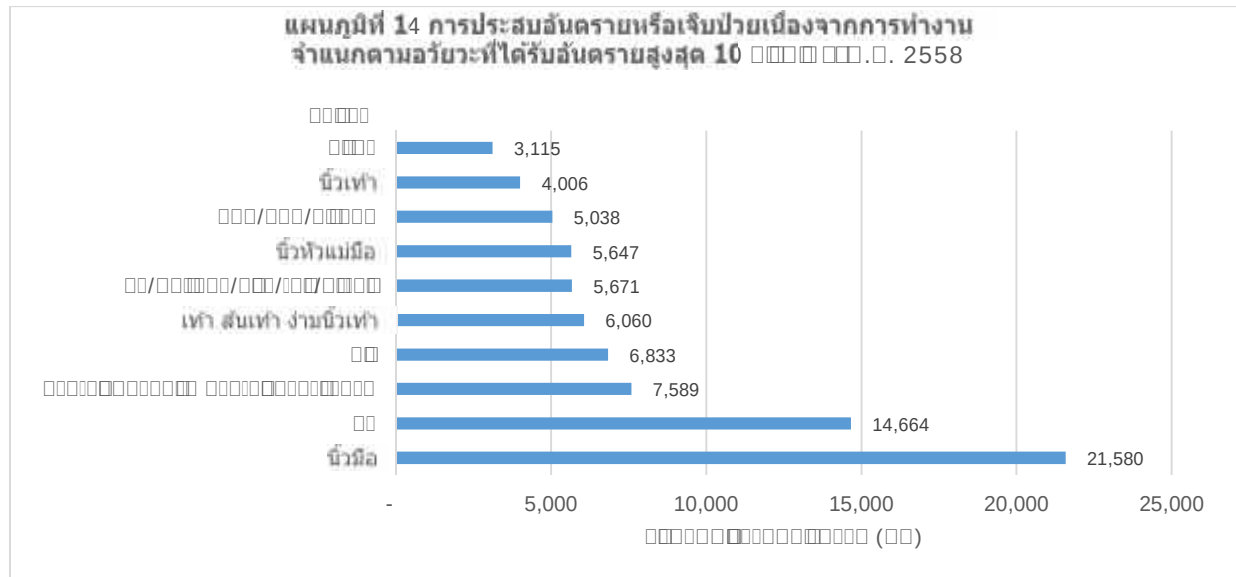

หากพิจารณาถึงสิ่งที่ทำให้ประสบอันตราย พบว่า วัตถุและสิ่งของเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดอันตรายกับผู้ปฏิบัติงานสูงสุด โดยมีจำนวนผู้ประสบอันตราย 41,101 คน (ร้อยละ 42.96) สิ่งที่ทำให้ประสบอันตรายรองลงมา ได้แก่ เครื่องจักร โดยมีผู้ประสบอันตรายจำนวน 12,859 คน (ร้อยละ 13.44) และเครื่องมือเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดอันตรายกับผู้ปฏิบัติงาน จำนวน 12,755 คน (ร้อยละ 13.33) (แผนภูมิที่ 13) (รายละเอียดข้อมูลการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน ปี พ.ศ. 2558 จำแนกตามสิ่งที่ทำให้ประสบอันตราย แสดงในภาคผนวกที่ 3-2 ตารางที่ 23)

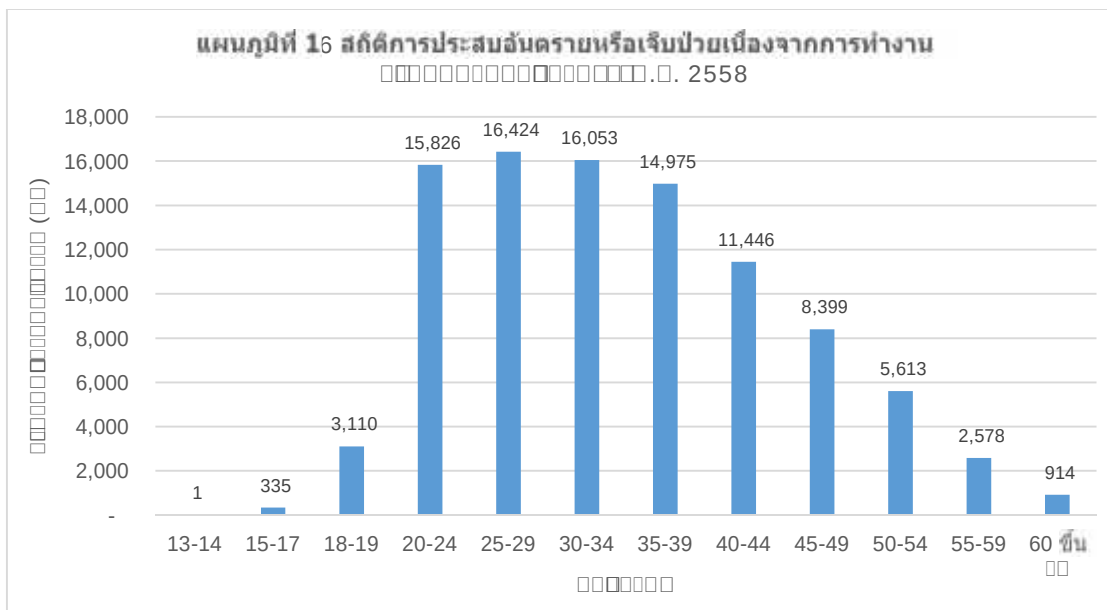
อวัยวะที่ผู้ปฏิบัติงานประสบอันตรายมากที่สุด คือ นิ้วมือ จำนวน 21,580 คน (ร้อยละ 22.56) รองลงมา ได้แก่ ตา จำนวน 14,664 คน (ร้อยละ 15.33) บาดเจ็บหลายส่วนตามร่างกาย จำนวน 7,589 คน (ร้อยละ 7.93) มือ จำนวน 6,833 คน (ร้อยละ 7.14) และเท้า/ส้นเท้า/ง่ามนิ้วเท้า จำนวน 6,060 คน (ร้อยละ 6.33) ตามลำดับ (แผนภูมิที่ 14) (รายละเอียดข้อมูลการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน ปี พ.ศ. 2558 จำแนกตามอวัยวะที่ผู้ปฏิบัติงานประสบอันตราย แสดงในภาคผนวกที่ 3-2 ตารางที่ 24)

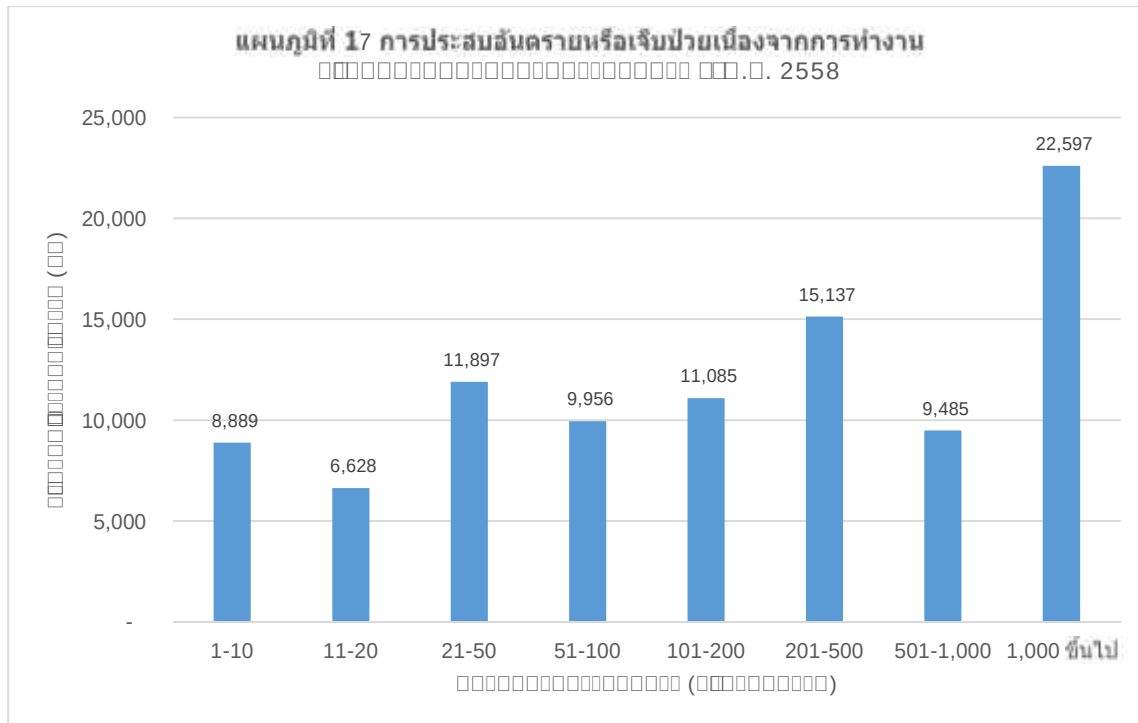
และในส่วนผลของการประสบอันตราย พบว่า ผู้ปฏิบัติงานจะเกิดบาดเจ็บสาหัสถึงสูงสุด จำนวน 39,883 คน (ร้อยละ 41.69) รองลงมา ได้แก่ ขูด/เคล็ด/กล้ามเนื้ออักเสบ จำนวน 17,471 คน (ร้อยละ 18.26) กระตุก/หัก/แตก/ร้าว จำนวน 11,259 คน (ร้อยละ 11.77) บาดแผลตื้น จำนวน 10,313 คน (ร้อยละ 10.78) และบาดแผลไหม้ จำนวน 7,022 คน (ร้อยละ 7.34) ตามลำดับ (แผนภูมิที่ 15) (รายละเอียดข้อมูลการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน ปี พ.ศ. 2558 จำแนกตามผลกระทบของการประสบอันตราย แสดงในภาคผนวกที่ 3-2 ตารางที่ 25)

การประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยจากการทำงานของผู้ปฏิบัติงานในแต่ละกลุ่มอายุ ปี พ.ศ. 2558 พบว่า กลุ่มผู้ปฏิบัติงานในกลุ่มอายุ 25-29 ปี มีจำนวนผู้ประสบอันตรายสูงสุด จำนวน 16,424 คน (ร้อยละ 17.17) รองลงมาจะเป็นกลุ่มอายุ 30-34 ปี จำนวน 16,053 คน (ร้อยละ 16.77) และกลุ่มอายุ 20-24 ปี จำนวน 15,826 คน (ร้อยละ 16.54) ตามลำดับ (แผนภูมิที่ 16) (รายละเอียดข้อมูลการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน ปี พ.ศ. 2558 จำแนกตามกลุ่มอายุ แสดงในภาคผนวกที่ 3-2 ตารางที่ 26)

หากพิจารณาจำนวนผู้ประสบอันตรายจำแนกตามขนาดสถานประกอบการ พบว่า จำนวนผู้ประสบอันตรายสูงสุด จำนวน 22,597 คน (ร้อยละ 23.62) จะอยู่ในสถานประกอบการที่มีผู้ปฏิบัติงานมากกว่า 1,000 คนขึ้นไป รองลงมา ได้แก่ สถานประกอบการที่มีจำนวนผู้ปฏิบัติงาน 201-500 คน โดยมีผู้ประสบอันตรายจำนวน 15,137 คน (ร้อยละ 15.82) และสถานประกอบการที่มีผู้ปฏิบัติงาน 21-50 คน มีจำนวนผู้ประสบอันตรายจำนวน 11,897 คน (ร้อยละ 12.43) ตามลำดับ (แผนภูมิที่ 17) (รายละเอียดข้อมูลการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน ปี พ.ศ. 2558 จำแนกตามขนาดของสถานประกอบการ แสดงในภาคผนวกที่ 3-2 ตารางที่ 27)

จำนวนผู้ที่ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานสูงสุด จำแนกตามประเด็นต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้น ระหว่างปี พ.ศ. 2554-2558 (ตารางที่ 5) มีดังนี้

- จังหวัดที่มีจำนวนการประสบอันตรายสูงสุด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร
- สาเหตุที่ทำให้เกิดการประสบอันตรายสูงสุด ได้แก่ วัตถุหรือสิ่งของตัด/บาด/ทิ่มแทง
- สิ่งที่ทำให้เกิดการประสบอันตรายสูงสุด ได้แก่ วัตถุหรือสิ่งของ
- อวัยวะที่ลูกจ้างได้รับอันตรายสูงสุด ได้แก่ นิ้ว/นิ้วหัวแม่มือ
- ผลของการประสบอันตรายสูงสุด ได้แก่ เกิดบาดเจ็บ
- กลุ่มอายุของลูกจ้างที่เกิดการประสบอันตรายสูงสุด ได้แก่ กลุ่มอายุ 30-34 ปี (ปี พ.ศ. 2558 สูงสุด คือ กลุ่มอายุ 25-29 ปี)
- ขนาดของสถานประกอบการที่มีจำนวนผู้ประสบอันตรายสูงสุด ได้แก่ สถานประกอบการที่มีขนาดมากกว่า 1,000 คน
- ประเภทกิจการที่มีจำนวนผู้ประสบอันตรายสูงสุด ได้แก่ กิจการก่อสร้าง
- ตำแหน่งหน้าที่ที่มีจำนวนผู้ประสบอันตรายสูงสุด ได้แก่ ผู้ปฏิบัติงานในโรงงาน ผู้ควบคุมเครื่องจักร และผู้ปฏิบัติงานด้านการประกอบ

ตารางที่ 5 จำนวนการประสบอันตรายจากการทำงานสูงสุด จำแนกตามประเด็นและรายปี พ.ศ. 2554-2558

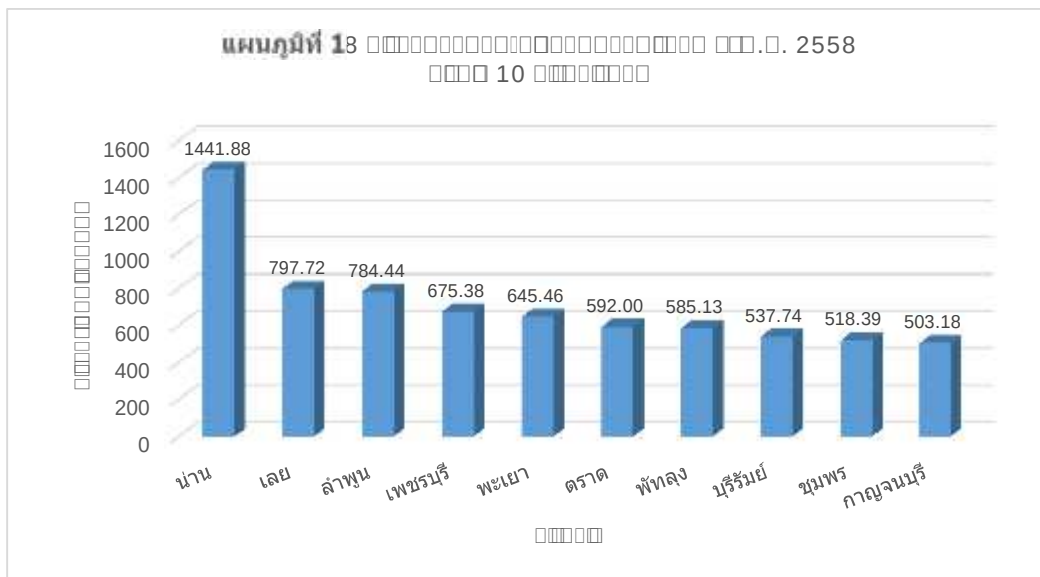
จำนวนการประสบอันตรายสูงสุด		ปี 2554	ปี 2555	ปี 2556	ปี 2557	ปี 2558
1.จังหวัดที่มีจำนวนการประสบอันตราย	กรุงเทพมหานคร	37,177 (28.68%)	38,632 (29.31%)	32,582 (29.12%)	28,601 (28.51%)	27,500 (28.74%)
2.สาเหตุที่ประสบอันตราย	วัตถุหรือสิ่งของตัด/บาด/ทิ่มแทง	29,384 (22.67%)	29,984 (22.75%)	25,776 (23.04%)	23,211 (23.13%)	22,329 (23.34%)
3.สิ่งที่ทำให้ประสบอันตราย	วัตถุหรือสิ่งของ	59,342 (45.78%)	60,520 (45.91%)	50,807 (45.41%)	44,116 (43.97%)	41,101 (42.96%)
4.อวัยวะที่ถูกจ้างได้รับอันตราย	นิ้วมือและนิ้วหัวแม่มือ	36,636 (28.26%)	36,046 (27.34%)	31,513 (28.16%)	28,333 (28.24%)	27,227 (28.46%)
5.ผลของการประสบอันตราย	บาดเจ็บเล็กน้อย	51,932 (40.06%)	53,472 (40.56%)	46,683 (41.72%)	41,438 (41.30%)	39,883 (41.69%)
6.กลุ่มอายุของลูกจ้างที่มีจำนวนการประสบอันตราย	กลุ่มอายุ 25-29 ปี	24,971 (19.26%)	-	-	-	16,424 (17.17%)
	กลุ่มอายุ 30-34 ปี	-	24,976 (18.95%)	20,484 (18.31%)	17,495 (17.43%)	-
7.ขนาดสถานประกอบการที่มีจำนวนการประสบอันตราย	ปี 2554 ขนาด 200-499 คน	22,134 (17.07%)	-	-	-	-
	ปี 2555-2558 ขนาดมากกว่า 1,000 คน	-	25,502 (19.35%)	21,523 (19.24%)	21,022 (20.95%)	22,597 (23.62%)
8.ประเภทกิจการที่มีจำนวนการประสบอันตราย	กิจการก่อสร้าง	9,275 (7.15%)	8,773 (6.65%)	8,458 (7.56%)	8,462 (8.43%)	8,218 (8.59%)
9.ตำแหน่งหน้าที่ที่มีจำนวนการประสบอันตราย	ผู้ปฏิบัติงานในโรงงาน ผู้ควบคุมเครื่องจักรและ ผู้ปฏิบัติงานด้านการประกอบ	48,893 (37.72%)	43,222 (32.79%)	24,362 (21.77%)	31,050 (30.94%)	27,093 (28.32%)

ที่มา: สำนักงานกองทุนเงินทดแทน สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน

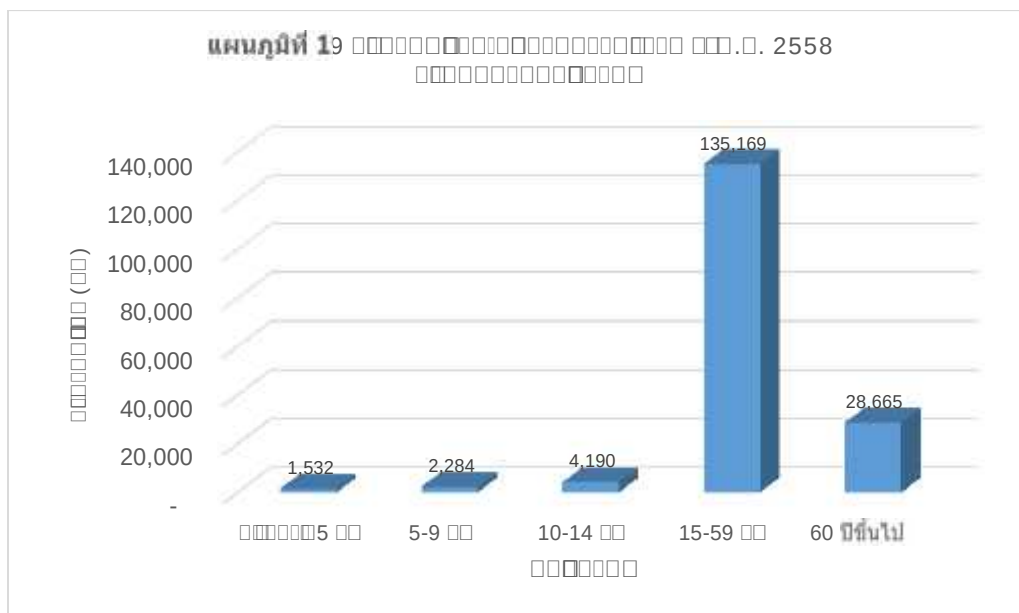
ข้อมูลการบาดเจ็บจากการทำงาน ระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข

ข้อมูลการบาดเจ็บจากการทำงาน จากระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข ได้มาจากข้อมูลผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยจากสถานพยาบาลว่าได้รับบาดเจ็บจากการทำงานตามรหัส ICD-10TM เป็น S00-S99 (การบาดเจ็บทั้งหมดจากสาเหตุภายนอก) และ T00-T29 (การบาดเจ็บที่หลายบริเวณของร่างกาย หรือที่ไม่สามารถระบุรายละเอียด การเป็นพิษจากสิ่งแปลกปลอม ความร้อน และสารกัดกร่อน และผลสืบเนื่องบางอย่างจากสาเหตุภายนอก) ร่วมกับสาเหตุภายนอกที่เป็นการทำงานในหน้าที่ (รหัสหลักที่ 5 (รหัสกิจกรรม) เป็น .2) โดยข้อมูลดังกล่าวไม่รวมพื้นที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ในปี พ.ศ. 2558 พบผู้บาดเจ็บจากการทำงาน จำนวน 171,840 ราย คิดเป็นอัตราป่วยต่อแสนคน เท่ากับ 289.06 โดยจังหวัดน่านพบอัตราป่วยสูงสุด (1,441.88) รองลงมา ได้แก่ จังหวัดเลย (797.72) และลำพูน (784.44) ตามลำดับ (แผนภูมิที่ 18) ส่วนจังหวัดที่พบว่าผู้ป่วยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ จังหวัดบุรีรัมย์ (8,493 คน) น่าน (6,896 คน) และสงขลา (5,590 คน) ตามลำดับ (รายละเอียดจำนวนและอัตราการบาดเจ็บจากการทำงานในพื้นที่จังหวัดต่างๆ ปี พ.ศ. 2558 แสดงในภาคผนวกที่ 3-3 ตารางที่ 31)

กลุ่มอายุที่พบผู้บาดเจ็บจากการทำงานมากที่สุด คือ กลุ่มอายุ 15-59 ปี จำนวน 135,169 คน คิดเป็นร้อยละ 78.66 รองลงมา ได้แก่ กลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 28,665 คน คิดเป็นร้อยละ 16.68 (รายละเอียดจำนวนผู้บาดเจ็บจากการทำงานในพื้นที่จังหวัดต่าง จำแนกตามกลุ่มอายุ ปี พ.ศ. 2558 แสดงในภาคผนวกที่ 3-3 ตารางที่ 32)

กลุ่มอาชีพที่พบผู้บาดเจ็บจากการทำงานมากที่สุด คือ กลุ่มอาชีพเกษตรกรผู้ปลูกพืชผักและพืชไร่ จำนวน 67,759 คน คิดเป็นร้อยละ 39.43 รองลงมา ได้แก่ กลุ่มอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 47,789 คน และกลุ่มนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 13,497 คน และ คิดเป็นร้อยละ 27.81 และ 7.85 ตามลำดับ (แผนภูมิที่ 19) (รายละเอียดจำนวนผู้บาดเจ็บจากการทำงาน ปี พ.ศ. 2558 จำแนกตามรหัสอาชีพ แสดงในภาคผนวกที่ 3-3 ตารางที่ 33)

4. โรคจากพิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืช

4. โรคจากพิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืช

ข้อมูลการนำเข้าวัตถุอันตรายทางการเกษตร

ในปี พ.ศ. 2558 ข้อมูลการนำเข้าวัตถุอันตรายทางการเกษตร ของสำนักควบคุมพืชและวัสดุการเกษตร กรมวิชาการเกษตร พบว่า มีปริมาณการนำเข้ารวม 149,458.69 ตัน มูลค่ารวม 19,301.91 ล้านบาท โดยมีปริมาณของสารกำจัดวัชพืช (Herbicide) สูงสุดถึง 119,971.88 ตัน รองลงมา ได้แก่ สารกำจัดแมลง (Insecticide) ปริมาณ 12,927.52 ตัน และสารป้องกันและกำจัดโรคพืช (Fungicide) ปริมาณ 11,088.37 ตัน ตามลำดับ (ตารางที่ 6) ส่วนการนำเข้าวัตถุอันตรายทางการเกษตรในปี พ.ศ. 2558 เมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2557 พบว่า มีปริมาณการนำเข้ารวมเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.49 และตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 เป็นต้นมา สารกำจัดวัชพืช (Herbicide) เป็นสารที่มีปริมาณการนำเข้าประเทศสูงสุด รองลงมา ได้แก่ สารกำจัดแมลง (Insecticide) และสารป้องกันและกำจัดโรคพืช (Fungicide) ตามลำดับ (รายละเอียดปริมาณการนำเข้าวัตถุอันตรายทางการเกษตร ปี พ.ศ. 2551-2558 ของกรมวิชาการเกษตร จำแนกตามประเภทของวัตถุอันตราย แสดงในภาคผนวกที่ 4-1 ตารางที่ 34)

ตารางที่ 6 ปริมาณการนำเข้าวัตถุอันตรายทางการเกษตร ปี พ.ศ. 2558

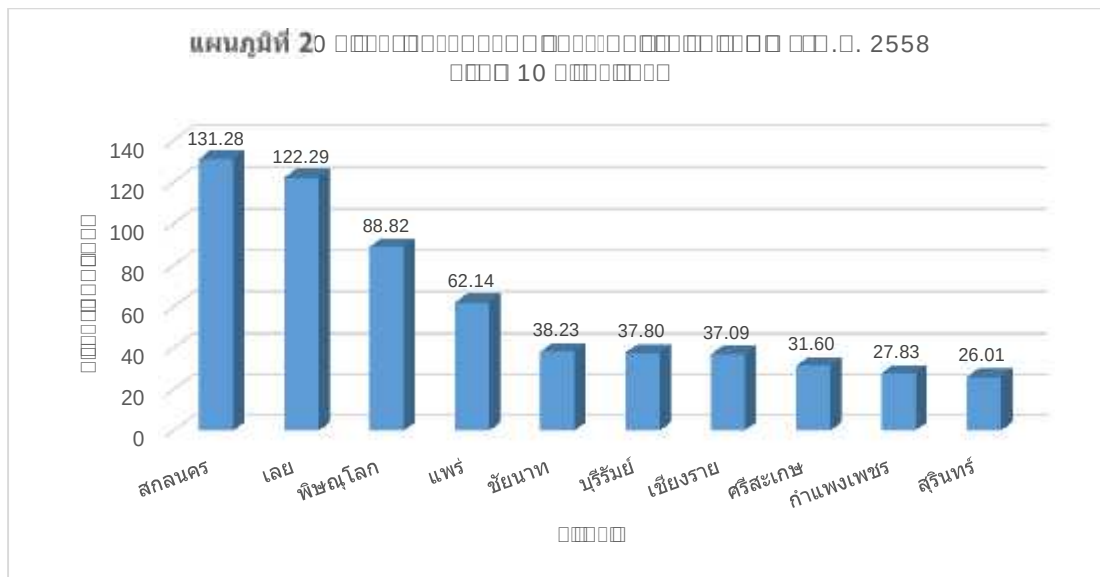
ลำดับ	ประเภทของวัตถุอันตราย	มกราคม – ธันวาคม 2558		
		ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	สารสำคัญ (ตัน)
1	สารกำจัดวัชพืช (Herbicide)	119,971.88	11,016.71	64,445.46
2	สารกำจัดแมลง (Insecticide)	12,927.52	3,684.81	5,385.47
3	สารป้องกันและกำจัดโรคพืช (Fungicide)	11,088.37	3,839.14	7,040.54
4	สารควบคุมการเจริญเติบโตของพืช (PGR)	2,242.58	217.89	416.94
5	สารรมควันพืช (Fumigants)	1,384.40	228.92	830.08
6	สารกำจัดหอยและหอยทาก (Mollussicide)	205.02	11.41	25.21
7	สารกำจัดไร (Acaricide)	1,395.32	248.57	664.72
8	สารกำจัดหนู (Rodenticide)	243.60	54.46	194.88
9	สารกำจัดไส้เดือนฝอย (Nematocide)	0.00	0.00	0.00
10	สารอื่นๆ (Others)	-	-	-
รวม		149,458.69	19,301.91	79,003.29

ที่มา: สำนักควบคุมพืชและวัสดุการเกษตร กรมวิชาการเกษตร

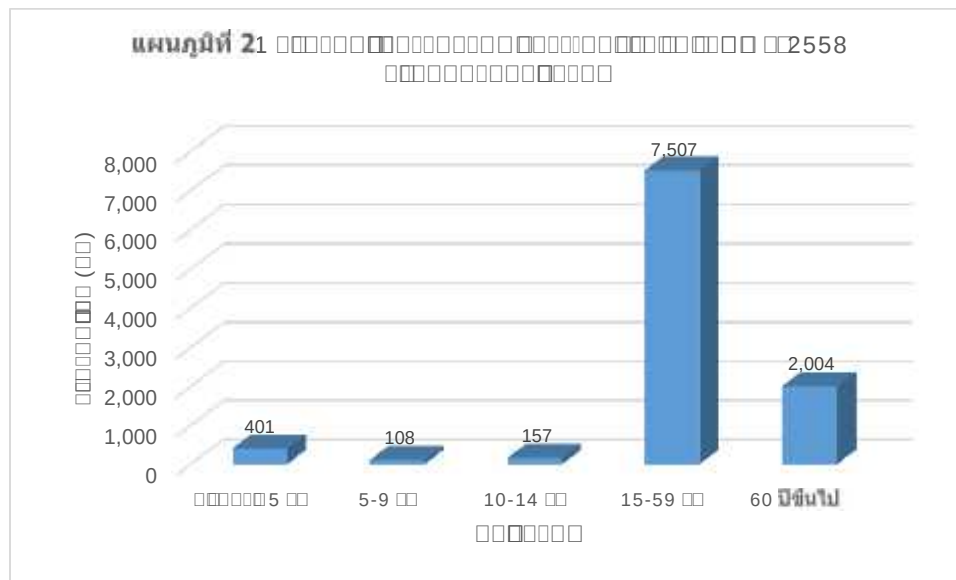
ข้อมูลผู้ป่วยโรคจากพิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข

ข้อมูลผู้ป่วยโรคจากพิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืช จากระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข ได้มาจากผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยจากสถานพยาบาลว่าเจ็บป่วยด้วยโรคตามรหัส ICD-10™ เป็น T60.0 - T60.9 (Toxic effect of pesticides) โดยไม่มีรหัส X68 (การตั้งใจทำร้ายตนเอง) ร่วมด้วย และข้อมูลดังกล่าวไม่รวมพื้นที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ในปี พ.ศ. 2558 พบผู้ป่วยโรคจากพิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืช จำนวน 10,177 คน คิดเป็นอัตราป่วยเท่ากับ 17.12 ต่อประชากรแสนคน โดยจังหวัดสกลนครพบอัตราป่วยสูงสุด (131.28) รองลงมา ได้แก่ จังหวัดเลย (122.29) และพิษณุโลก (88.82) ตามลำดับ (แผนภูมิที่ 20) ส่วนจังหวัดที่พบว่ามีจำนวนผู้ป่วยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ จังหวัดสกลนคร (1,495 คน) เลย (776 คน) และพิษณุโลก (763 คน) เช่นเดียวกัน (รายละเอียดจำนวนผู้ป่วยและอัตราป่วยโรคจากพิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในพื้นที่จังหวัดต่างๆ ปี พ.ศ. 2558 แสดงในภาคผนวกที่ 4-2 ตารางที่ 36)

กลุ่มอายุที่พบผู้ป่วยมากที่สุด คือ กลุ่มอายุ 15-59 ปี จำนวน 7,507 คน คิดเป็นร้อยละ 73.76 รองลงมา ได้แก่ กลุ่มอายุ 60 ปี ขึ้นไป จำนวน 2,004 คน คิดเป็นร้อยละ 19.69 (แผนภูมิที่ 21) (รายละเอียดจำนวนผู้ป่วยโรคจากพิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในพื้นที่จังหวัดต่างๆ ปี พ.ศ. 2558 จำแนกตามกลุ่มอายุ แสดงในภาคผนวกที่ 4-2 ตารางที่ 37)

กลุ่มอาชีพที่พบผู้ป่วยมากที่สุด คือ กลุ่มอาชีพผู้ปลูกพืชไร่และพืชผัก จำนวน 5,119 คน คิดเป็นร้อยละ 50.29 รองลงมา ได้แก่ กลุ่มอาชีพคนงานรับจ้างทั่วไป จำนวน 1,833 คน และกลุ่มนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 600 คน คิดเป็นร้อยละ 18.01 และ 5.89 ตามลำดับ (รายละเอียดจำนวนผู้ป่วยโรคจากพิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ปี พ.ศ. 2558 จำแนกตามรหัสอาชีพ แสดงในภาคผนวกที่ 4-2 ตารางที่ 38)

ข้อมูลจากการดำเนินงานประเมินความเสี่ยงเกษตรกรจากสารกำจัดศัตรูพืช ของสำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม

ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2554 เป็นต้นมา สำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อมได้มีการดำเนินการโครงการ “เกษตรกรปลอดภัย ผู้บริโภคปลอดภัย สมุนไพรล้างพิษ กายจิตผ่องใส” ซึ่งในช่วงเริ่มต้นปี 2554 ได้มีการรณรงค์การประเมินความเสี่ยงต่อสุขภาพของเกษตรกรในโรงพยาบาลประจำตำบลหลายแห่งทั่วประเทศ ร่วมกับโรงพยาบาลทั่วไปและโรงพยาบาลชุมชนบางแห่ง ซึ่งวิธีการประเมินความเสี่ยงเกษตรกรจากสารกำจัดศัตรูพืช จะใช้วิธีสัมภาษณ์เพื่อให้ตอบคำถามที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารเคมีและผลกระทบต่อสุขภาพที่เกิดขึ้น เช่น

- ท่านใช้สารเคมีกำจัดแมลง/สารเคมีกำจัดวัชพืชในการฉีดพ่น หรือไม่
- ขณะทำงานท่านสูบบุหรี่/ยาเส้น หรือไม่
- ท่านรับประทานอาหาร/ดื่มน้ำในบริเวณที่ทำงาน หรือไม่
- ก่อนการใช้สารเคมีชนิดใหม่ ท่านอ่านฉลากที่ภาชนะบรรจุหรือไม่
- ขณะทำงานกับสารเคมีท่านสวมถุงมืออย่างป้องกันสารเคมีหรือไม่
- เมื่อเสื้อผ้าเปียกชุ่มสารเคมี ท่านอาบน้ำหรือล้างผิวหนังที่สัมผัสสารเคมีทันทีหรือไม่ ฯลฯ

ร่วมกับการสอบถามอาการภายหลังจากการฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช เช่น ไอ คัดจมูก หอบเหนื่อย หนึ่งตากระตุก ท้องเสีย เป็นต้น และนำมาให้คะแนนตามสูตรสำเร็จซึ่งขึ้นกับพฤติกรรมในการใช้สารเคมีและความรุนแรงของอาการ คะแนนที่ได้จะถูกจัดออกเป็นกลุ่มเสี่ยงสูง ค่อนข้างสูง ปานกลาง และต่ำ

จากนั้นจึงทำการคัดเลือกเกษตรกรผู้ที่มีคะแนนอยู่ในกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงและค่อนข้างสูง ไปทำการเจาะเลือดเพื่อตรวจหาเอนไซม์โคลีนเอสเตอเรส โดยใช้ Reactive Paper ซึ่งเอนไซม์โคลีนเอสเตอเรสจะลดลงต่ำเมื่อได้รับสัมผัสสารกำจัดศัตรูพืชในกลุ่ม Organophosphate และ Carbamate เข้าสู่ร่างกาย

ผลการเจาะเลือดหาเอนไซม์โคลีนเอสเตอเรส

ในปีงบประมาณ 2558 มีเกษตรกรที่ได้รับการตรวจคัดกรองความเสี่ยงด้วยกระดาษ Reactive paper จำนวนทั้งสิ้น 325,944 คน เป็นผู้ที่มีผลการตรวจเลือดเสี่ยงและ/หรือไม่ปลอดภัย จำนวน 113,547 คน คิดเป็นร้อยละ 34.84 จาก 70 จังหวัดที่มีการรายงานเข้ามา รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ผลการตรวจคัดกรองสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในกลุ่มเกษตรกร ปี พ.ศ. 2554 – 2558

ปี พ.ศ.	จังหวัดที่รายงาน	คัดกรองด้วย Reactive Paper		
		จำนวนที่คัดกรอง (ราย)	จำนวนที่มีผลเสีย/ ไม่ปลอดภัย (ราย)	ร้อยละ
2554	74	533,524	173,243	32.47
2555	31	244,822	75,749	30.94
2556	50	310,490	95,739	30.83
2557	71	314,603	107,989	34.33
2558	70	325,944	113,547	34.84

ที่มา: กลุ่มอาชีพวนามัย สำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม

5. โรคกระดูกและกล้ามเนื้อ

5. โรคกระดูกและกล้ามเนื้อ

ระบบกล้ามเนื้อและโครงสร้างกระดูก (Musculoskeletal system) หมายถึง ระบบอวัยวะที่รวมเนื้อเยื่อของกล้ามเนื้อ เส้นเอ็นกล้ามเนื้อ เส้นเอ็นยึดข้อ เส้นประสาท และหลอดเลือดเลี้ยงเนื้อเยื่อกระดูก เยื่อหุ้มข้อกระดูก และข้อกระดูก หมอนกระดูกสันหลังและกระดูกโครงสร้างร่างกาย

ภาวะผิดปกติของกระดูกและกล้ามเนื้อ เป็นกลุ่มโรคที่มีสาเหตุมาหลายปัจจัย จากท่าทางซ้ำๆ หรือการออกแรงเกินกำลัง รวมทั้งท่าทางที่ผิดธรรมชาติ ปัจจัยจากการทำงานเป็นสาเหตุหนึ่ง que เพิ่มความเสี่ยงต่อการเกิดโรคได้ นอกจากนี้ยังมีสาเหตุอื่นๆ เช่น การทำกิจกรรมที่บ้าน ความผิดปกติของโครงสร้างร่างกายที่มีอยู่เดิม ความเสื่อมตามอายุ หรือสภาวะทางจิตใจ เป็นต้น ซึ่งจะมีผลต่อความเสี่ยงของการเกิดโรคกระดูกและกล้ามเนื้อได้เช่นกัน ปัจจุบันยังไม่มีเกณฑ์ที่แน่นอนในการแยกสาเหตุของโรคในกลุ่มนี้ว่าเกิดจากการทำงานหรือไม่ การจะยอมรับว่าเป็นโรคจากการทำงานหรือไม่ จะขึ้นกับข้อตกลงของแต่ละประเทศ สำหรับประเทศไทย กระทรวงแรงงานได้ประกาศยอมรับให้โรคในกลุ่มนี้จัดอยู่ในรายการโรคจากการประกอบอาชีพตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 เป็นต้นมา จึงได้แสดงรหัส ICD-10 ของโรคกลุ่มนี้ไว้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 8 รหัสโรค สภาวะก่อโรค และอาชีพ/กิจการที่เกี่ยวข้องกับโรคกระดูกและกล้ามเนื้อ

รหัส (Code)	โรค (Disease)	สภาวะที่ก่อโรค (Agent)	อาชีพ/กิจการ (Occupation/Industry)
M 54	ปวดหลัง (Dorsalgia) M 54.5 ปวดหลังส่วนล่าง (Low back pain)	งานยกของหนักหรือผิดวิธี งานที่ต้องก้มหรือเอี้ยวตัว	งานยกของหนัก ขับรถบรรทุก ดำนานา พยาบาล พนักงานเปลี่ยน ผู้ป่วย งานที่นั่งท่าก้มที่บ้าน งานขนส่งของ
M 65	เยื่อหุ้มข้อและปลอกเอ็นอักเสบ (Synovitis and tenosynovitis) M 65.3 นิ้วล็อก นิ้วโป่ง นิ้วลั่น	เชื่อว่าเกิดจากการทำซ้ำๆ จนเกิดการ เสียดสีซ้ำของเอ็นกับปลอกเอ็นโคนนิ้ว	เชื่อว่าที่ใช้มือทำซ้ำๆ จะเพิ่ม ความเสี่ยงในการเกิดโรค
	M 65.4 ปลอกเอ็นกล้ามเนื้ออักเสบ บริเวณปลายเอ็นกระดูกเรเดียส	งานที่ต้องใช้แรง ทำท่าเดิมซ้ำๆ และ ต้องบิดข้อมือผิดไปจากธรรมชาติ เมื่อ ต้องทำปัจจัยเหล่านี้ร่วมกัน ความ เสี่ยงจะเพิ่มขึ้น	หลากหลายท่าทางที่เสี่ยง เช่น ใช้ กรรไกรตัดวัสดุแข็งๆ ซ้ำๆ ใช้ เมาส์คอมพิวเตอร์ซ้ำๆ นวดแป้ง ขนมปัง ใช้แรงบีบซ้ำๆ เจียรระโน เพชรพลอย บิดข้อมือซ้ำๆ งาน ขัดวัสดุ บิดข้อมือซ้ำๆ

ตารางที่ 8 รหัสโรค สภาวะก่อโรค และอาชีพ/กิจการที่เกี่ยวข้องกับโรคกระดูกและกล้ามเนื้อ (ต่อ)

รหัส (Code)	โรค (Disease)	สภาวะที่ก่อโรค (Agent)	อาชีพ/กิจการ (Occupation/Industry)
M 70	ความผิดปกติของเนื้อเยื่ออ่อน เนื่องจากการใช้งานมากเกินไปและแรง กดทับ (Soft tissue disorders related to use, overuse and pressure) M 70.0 ปลอกเอ็นกล้ามเนื้อที่มือ และข้อมืออักเสบเรื้อรัง	เหมือน M 65.4	เหมือน M 65.4
	M 70.2 ถุงลดยึดตีสีปลายศอก อักเสบ	คลานด้วยศอกนานๆ ยืนศอกนานๆ	ช่างเขียนแบบศอกยันโต๊ะ ทาสี พื้น ช่างซ่อมท่อน้ำที่ต้องคลานไป ในท่อ
	M 70.4 ถุงลดยึดตีสีหน้าสะบ้าเข้า อักเสบ	คุกเข่านานๆ	คนปูพื้นกระเบื้อง คนปูพรม คนปูพื้นไม้ปาร์เก้ คนถูพื้นด้วยผ้า
M 77	เอ็นยึดกระดูกอักเสบแบบอื่นๆ (Other enthesopathies) M 77.0 รอยฉีกขาดเอ็นข้อกระดูกต้น แขนอักเสบด้านใน	งานที่ออกแรงท่าเดิมซ้ำๆ	ช่างก่อสร้างตอกตะปู แม่ครัวสับ หมู งานที่ทำท่าซ้ำๆ กับวัสดุ ขนาดเล็ก ขนของในลักษณะหิ้ว ถุงหนักนานๆ ขนของในลักษณะ อุ้มแนบตัวนานๆ นักกีฬาเทนนิส กอล์ฟ วอลเลย์บอล
	M 77.1 รอยฉีกขาดเอ็นข้อกระดูกต้น แขนอักเสบด้านนอก		

ที่มา: คู่มือการลงรหัส ICD-10 สำหรับโรคจากการประกอบอาชีพ โดย วิวัฒน์ เอกบูรณะวัฒน์

ข้อมูลผู้ป่วยโรคกระดูกและกล้ามเนื้อ ระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ กระทรวง

สาธารณสุข

ข้อมูลผู้ป่วยโรคกระดูกและกล้ามเนื้อจากการทำงาน จากระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข ได้มาจากผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยจากสถานพยาบาลว่าเจ็บป่วยด้วยโรคตามรหัส ICD-10TM เป็น M00-M99 (โรคของระบบกล้ามเนื้อโครงร่างและเนื้อเยื่อเกี่ยวพัน) และ G56.0 (กลุ่มอาการเส้นประสาทมีเดียนถูกกดทับที่ช่องกระดูกข้อมือ (Carpal tunnel syndrome)) ที่มีการลงรหัสเสริม Y96 (ภาวะที่เกี่ยวกับการทำงาน) รวมด้วย โดยข้อมูลดังกล่าวไม่รวมพื้นที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ในปี พ.ศ. 2558 พบผู้ป่วยโรคกระดูกและกล้ามเนื้อ เฉพาะรายที่เกี่ยวข้องกับภาวะการทำงาน (Y96) จำนวน 72,486 คน คิดเป็นอัตราป่วยต่อแสนคนเท่ากับ 121.93 โดยจังหวัดขอนแก่นมีอัตราป่วยสูงสุด (1,889.09) รองลงมา ได้แก่ จังหวัดร้อยเอ็ด (651.12) และกาฬสินธุ์ (429.94) ตามลำดับ (แผนภูมิที่ 22) ส่วนจังหวัดที่พบว่ามีจำนวนผู้ป่วยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น (33,821 คน) ร้อยเอ็ด (8,519 คน) และสุรินทร์ (5,941 คน) ตามลำดับ (รายละเอียดจำนวนผู้ป่วยและอัตราป่วยโรคกระดูกและกล้ามเนื้อจากการทำงาน ปี พ.ศ. 2558 แสดงในภาคผนวกที่ 5 ตารางที่ 39)

กลุ่มอายุที่พบผู้ป่วยมากที่สุด คือ กลุ่มอายุ 15-59 ปี จำนวน 53,135 คน คิดเป็นร้อยละ 73.30 รองลงมา ได้แก่ กลุ่มอายุ 60 ปี ขึ้นไป จำนวน 18,858 คน คิดเป็นร้อยละ 26.02 (แผนภูมิที่ 23) (รายละเอียดจำนวนผู้ป่วย โรคกระดูกและกล้ามเนื้อจากการทำงาน ปี พ.ศ. 2558 จำแนกตามกลุ่มอายุ แสดงในภาคผนวกที่ 5 ตารางที่ 40)

กลุ่มอาชีพที่พบผู้ป่วยมากที่สุด คือ กลุ่มอาชีพเกษตรกรผู้ปลูกพืชผักและพืชไร่ จำนวน 33,615 คน คิดเป็นร้อยละ 46.37 รองลงมา ได้แก่ กลุ่มอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 7,771 คน และกลุ่มผู้ปฏิบัติงานด้านการปลูกพืช ร่วมกับการเลี้ยงสัตว์เพื่อการดำรงชีพ จำนวน 5,962 คน และ คิดเป็นร้อยละ 10.72 และ 8.23 ตามลำดับ

<หน้าว่าง>

6. โรคจากพิษโลหะหนัก

6. โรคจากพิษโลหะหนัก

โรคจากพิษโลหะหนัก (Toxic effect of metals) เป็นโรคที่เกิดจากพิษของโลหะหนักที่รวมถึงพิษจาก ตะกั่ว พรอท โครเมียม แคดเมียม ทองแดง สังกะสี ดีบุก เบริลเลียม และโลหะอื่นๆ ซึ่งตามบัญชีแยกโรคระหว่างประเทศ (ICD-10) สำหรับอาการบาดเจ็บ (Injury) การได้รับสารพิษ (Poisoning) และการเจ็บป่วยจากโลหะหนัก จะใช้รหัส T56 (Toxic effect of metals) โดยมีรหัสย่อยดังต่อไปนี้

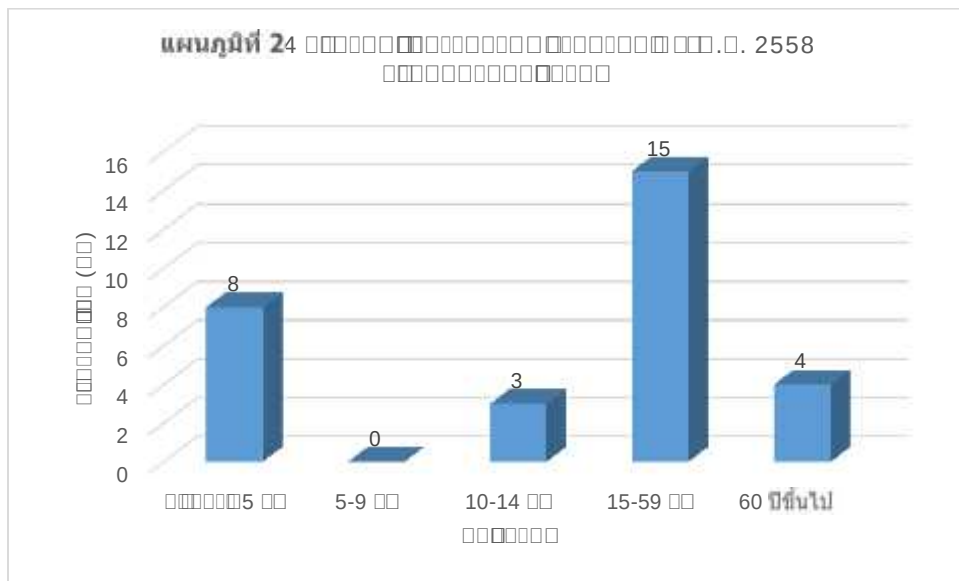
- T56.0 ตะกั่วและสารประกอบของตะกั่ว (Lead and its compounds)
- T56.1 พรอทและสารประกอบของพรอท (Mercury and its compounds)
- T56.2 โครเมียมและสารประกอบของโครเมียม (Chromium and its compounds)
- T56.3 แคดเมียมและสารประกอบของแคดเมียม (Cadmium and its compounds)
- T56.4 ทองแดงและสารประกอบของทองแดง (Copper and its compounds)
- T56.5 สังกะสีและสารประกอบของสังกะสี (Zinc and its compounds)
- T56.6 ดีบุกและสารประกอบของดีบุก (Tin and its compounds)
- T56.7 เบริลเลียมและสารประกอบของเบริลเลียม (Beryllium and its compounds)
- T56.8 โลหะอื่นๆ (Other metals)

ข้อมูลผู้ป่วยโรคจากพิษโลหะหนัก ระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข

ข้อมูลผู้ป่วยโรคจากพิษโลหะหนัก จากระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข ได้มาจากผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยจากสถานพยาบาลว่าเจ็บป่วยด้วยโรคตามรหัส ICD-10TM เป็น T56.0 – T56.9 (Toxic effect of Metals) โดยข้อมูลดังกล่าวไม่รวมพื้นที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ในปี พ.ศ. 2558 พบผู้ป่วยโรคพิษจากโลหะหนัก จำนวน 30 คน จาก 20 จังหวัดทั่วประเทศ คิดเป็นอัตราป่วยต่อแสนคน เท่ากับ 0.05 โดยจังหวัดนครศรีธรรมราชพบผู้ป่วยสูงสุด (5 คน) รองลงมา ได้แก่ จังหวัดสมุทรปราการ (3 คน) ชลบุรี (2 คน) มหาสารคาม (2 คน) ลำปาง (2 คน) และเพชรบูรณ์ (2 คน) ตามลำดับ (รายละเอียดจำนวนผู้ป่วยและอัตราป่วยโรคจากพิษโลหะหนัก ปี พ.ศ. 2558 แสดงในภาคผนวกที่ 6 ตารางที่ 42)

กลุ่มอายุที่พบผู้ป่วยมากที่สุด คือ กลุ่มอายุ 15-59 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมาได้แก่ กลุ่มอายุน้อยกว่า 5 ปี และกลุ่มอายุ 60 ปี ขึ้นไป จำนวน 8 และ 4 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67 และ 13.33 ตามลำดับ (แผนภูมิที่ 24) (รายละเอียดจำนวนผู้ป่วยโรคจากพิษโลหะหนัก ปี พ.ศ. 2558 จำแนกตามกลุ่มอายุ แสดงใน ภาคผนวกที่ 6 ตารางที่ 43)

กลุ่มอาชีพที่พบผู้ป่วยมากที่สุด คือ กลุ่มอาชีพเกษตรกรผู้ปลูกพืชผักและพืชไร่ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 23.33 รองลงมา ได้แก่ กลุ่มอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 5 คน และกลุ่มผู้ไม่มีงานทำ จำนวน 5 คน และ คิดเป็นร้อยละ 16.67 และ 16.67 ตามลำดับ

ผู้ป่วยทั้งหมดจำนวน 30 ราย หรือร้อยละ 100 เป็นผู้ป่วยในกลุ่มพิษจากโลหะตะกั่วและสารประกอบของตะกั่ว (T56.0)

<หน้าว่าง>

7. โรคซึลิโคสิส

7. โรคซิลิโคสิส

ซิลิโคสิสเป็นโรคระบบทางเดินหายใจที่เกิดขึ้นเนื่องจากการทำงานที่เป็นปัญหาสำคัญของประเทศไทย เนื่องจากพบได้บ่อยและมีความรุนแรงทำให้เสียชีวิตได้ โรคนี้เกิดจากการหายใจเอาฝุ่นในสภาพแวดล้อมการทำงานที่มี Free crystalline silica เข้าไปในปอดเป็นเวลานาน ทำให้เกิดโรคปอดแบบ chronic diffuse interstitial fibronodule

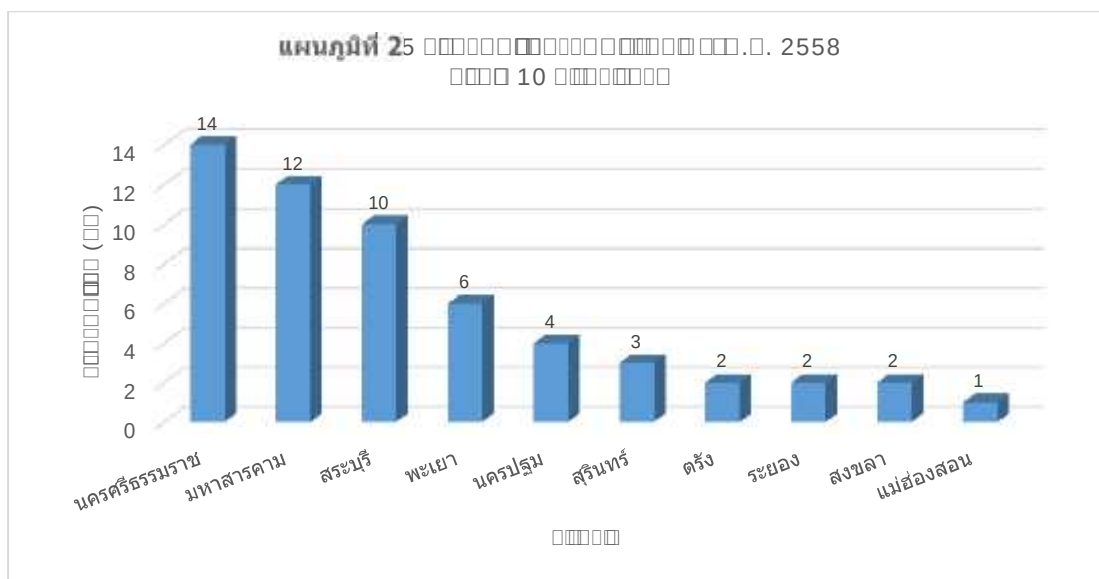
งานหรืออาชีพที่เสี่ยงต่อการเกิดโรคซิลิโคสิส มีดังนี้

1. การขุดเจาะพื้นดินที่มีหินเป็นองค์ประกอบเพื่อทำเหมืองแร่ ขุดอุโมงค์
2. โรงโม่หินหรือระเบิดหิน
3. การผลิตกระเบื้องและอิฐทนไฟ หรือผงแร่โลหะ
4. การขัดผิวผลิตภัณฑ์เซรามิก
5. การพ่นทรายเพื่อกัดสนิมโลหะ หรือการแกะสลักกระจก
6. การเลื่อย ตัดแต่ง หรือขัดหินเพื่อนำไปใช้งาน เช่น ทำวัสดุปูพื้น ทำครก ตกแต่งสวน ป้ายหลุมศพ เป็นต้น
7. การนำซิลิกาไปใช้เป็นวัตถุดิบหรือส่วนประกอบในการผลิต เช่น หลอมแก้ว
8. ทำแม่พิมพ์เพื่อหล่อโลหะ

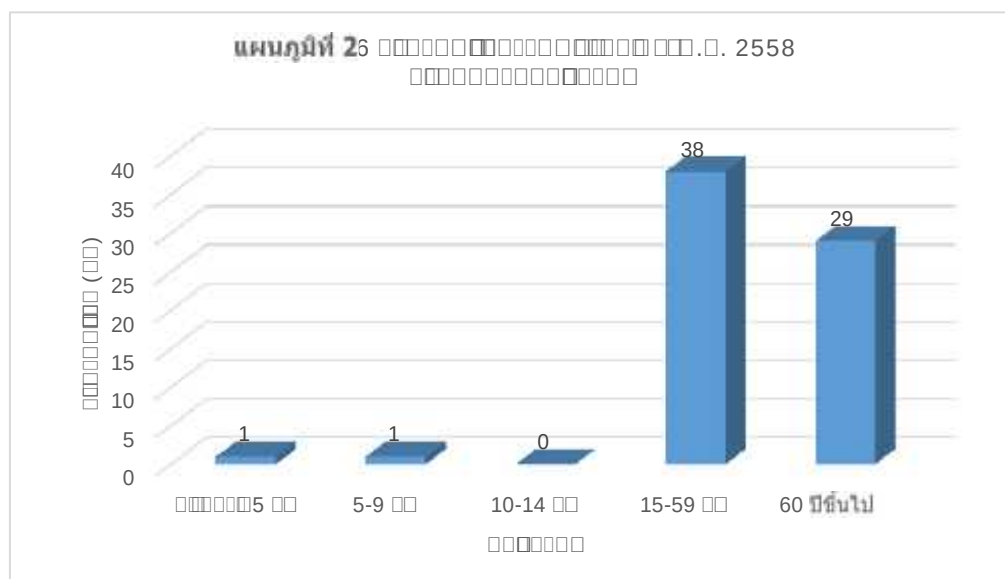
ข้อมูลผู้ป่วยโรคซิลิโคสิส ระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข

ข้อมูลผู้ป่วยโรคซิลิโคสิส จากระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข ได้มาจากผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยจากสถานพยาบาลว่าเจ็บป่วยด้วยโรคตามรหัส ICD-10™ เป็น J62.8 (Pneumoconiosis due to other dust containing silica) โดยข้อมูลดังกล่าวไม่รวมพื้นที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ในปี พ.ศ. 2558 พบผู้ป่วยโรคซิลิโคสิส จำนวน 69 คน จาก 23 จังหวัดทั่วประเทศ คิดเป็นอัตราป่วยต่อแสนคน เท่ากับ 0.12 โดยจังหวัดนครศรีธรรมราชพบผู้ป่วยสูงสุด (14 คน) รองลงมา ได้แก่ จังหวัด มหาสารคาม (12 คน) และสระบุรี (10 คน) ตามลำดับ (แผนภูมิที่ 25) ส่วนจังหวัดที่พบว่ามีอัตราป่วยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ จังหวัดสระบุรี (1.58) มหาสารคาม (1.25) และพะเยา (1.24) ตามลำดับ (รายละเอียดจำนวนผู้ป่วยและอัตราป่วยโรคซิลิโคสิส ปี พ.ศ. 2558 แสดงในภาคผนวกที่ 7 ตารางที่ 45)

กลุ่มอายุที่พบผู้ป่วยมากที่สุด คือ กลุ่มอายุ 15-59 ปี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 55.07 รองลงมาได้แก่ กลุ่มอายุ 60 ปี ขึ้นไป จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 42.03 (แผนภูมิที่ 26) (รายละเอียดจำนวนผู้ป่วยโรคซึลิโคลิส ปี พ.ศ. 2558 จำแนกตามกลุ่มอายุ แสดงในภาคผนวกที่ 7 ตารางที่ 46)

<หน้าว่าง>

8. โรคที่เกิดจากแร่ใยหินแอสเบสตอส

8. โรคที่เกิดจากแร่ใยหินแอสเบสตอส

แอสเบสตอสได้ถูกนำมาใช้ในประเทศไทยนานกว่า 30 ปี เพื่อนำมาเป็นฉนวนกันความร้อน อุตสาหกรรมหลักที่ใช้ คือ อุตสาหกรรมผลิตกระเบื้องหลังคาและท่อซีเมนต์ ผ้าเบรกและผ้าครัช การหายใจเอาเส้นใยแอสเบสตอสเข้าสู่ร่างกาย เมื่อเส้นใยสะสมในปอดเป็นเวลานานและจำนวนมากพอ จะทำให้เกิดการอักเสบของเนื้อเยื่อแล้วตามมาด้วยการเกิด diffuse interstitial fibrosis งานหรืออาชีพที่เสี่ยงต่อการเกิดโรคจากแร่ใยหินแอสเบสตอส เช่น

1. งานที่เกี่ยวกับการผลิตกระเบื้องหลังคา ท่อซีเมนต์ และวัสดุที่ผสมฉนวนกันความร้อน
2. งานที่เกี่ยวกับการผลิตผ้าเบรก และผ้าครัช
3. งานรื้อถอนอาคาร สิ่งก่อสร้าง หรืออุปกรณ์อื่นๆ ที่มีฉนวนกันความร้อนหุ้ม เป็นต้น

ข้อมูลผู้ป่วยโรคที่เกิดจากแร่ใยหินแอสเบสตอส ระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ

กระทรวงสาธารณสุข

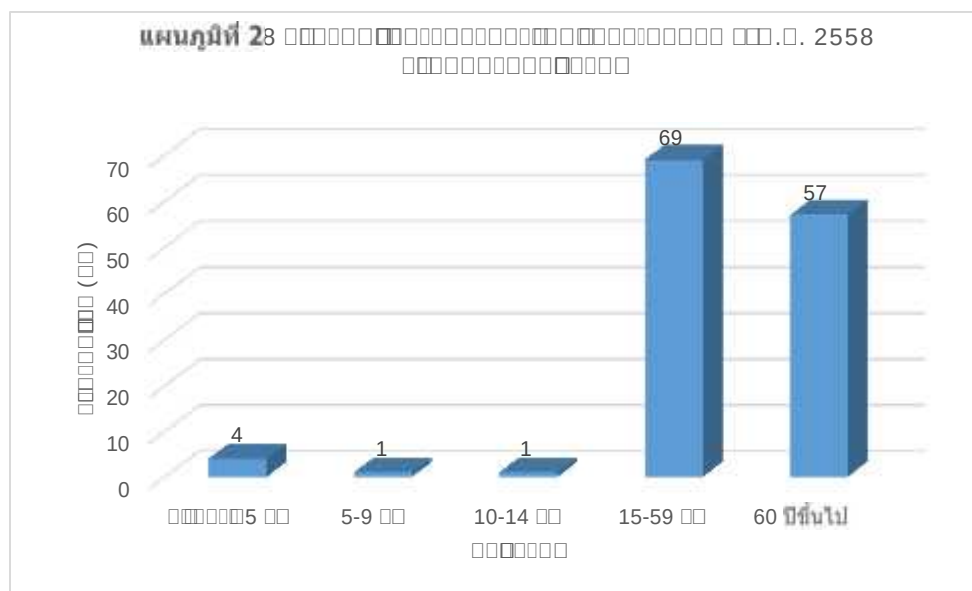
ข้อมูลผู้ป่วยโรคที่เกิดจากแร่ใยหินแอสเบสตอส จากระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข ได้มาจากผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยจากสถานพยาบาลว่าเจ็บป่วยด้วยโรคตามรหัส ICD-10TM เป็น J61 (Pneumoconiosis due to asbestos and other mineral fibres) J92.0 (pleural plaque with asbestosis) และ C45.0 - 45.9 (mesothelioma) โดยข้อมูลดังกล่าวไม่รวมพื้นที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ในปี พ.ศ. 2558 พบผู้ป่วยโรคที่เกิดจากแร่ใยหินแอสเบสตอส จำนวน 132 คน จาก 50 จังหวัด คิดเป็นอัตราป่วยต่อแสนคน เท่ากับ 0.22 โดยจังหวัดลำพูนพบจำนวนผู้ป่วยสูงสุด (11 คน) รองลงมา ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น (9 คน) และสุพรรณบุรี (7 คน) ตามลำดับ (แผนภูมิที่ 27) ส่วนจังหวัดที่พบว่ามีอัตราป่วยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ จังหวัดลำพูน (2.71) สุพรรณบุรี (0.82) และน่าน (0.63) ตามลำดับ (รายละเอียดจำนวนผู้ป่วยและอัตราป่วยโรคที่เกิดจากแร่ใยหินแอสเบสตอส ปี พ.ศ. 2558 แสดงในภาคผนวกที่ 8 ตารางที่ 47)

กลุ่มอายุที่พบผู้ป่วยมากที่สุด คือ กลุ่มอายุ 15-59 ปี จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 56.09 รองลงมาได้แก่ กลุ่มอายุ 60 ปี ขึ้นไป จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 46.34 (แผนภูมิที่ 28) (รายละเอียดจำนวนผู้ป่วยโรคที่เกิดจากแร่ใยหินแอสเบสตอส ปี พ.ศ. 2558 จำแนกตามกลุ่มอายุ แสดงในภาคผนวกที่ 8 ตารางที่ 48)

และเมื่อพิจารณาตามกลุ่มรหัส ICD-10 พบว่า ผู้ป่วยโรคที่เกิดจากแร่ใยหินแอสเบสตอสจะอยู่ในกลุ่ม C45.0-C45.9 จำนวน 79 คน กลุ่ม J61 และ J92 จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 64.23 และ 35.77 ตามลำดับ

<หน้าว่าง>

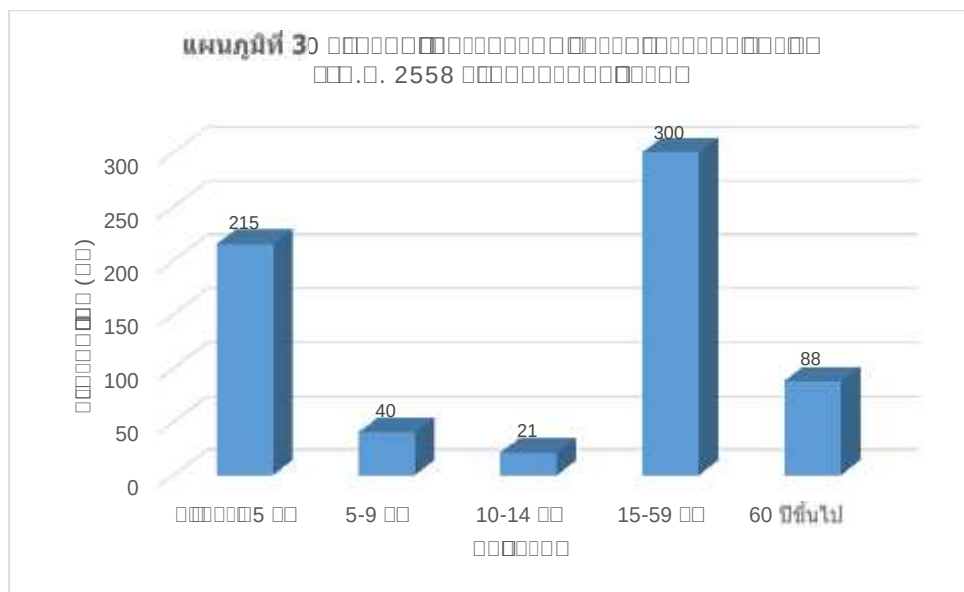
9. โรคจากพิษสารทำลายอินทรีย์

9. โรคจากพิษสารทำละลายอินทรีย์

สารทำละลาย หมายถึง สารที่มีคุณสมบัติในการละลายสารอื่นได้ดี ระเหยได้ง่าย มีความไวไฟสูง มักมีการใช้กันในอุตสาหกรรมประเภทต่างๆ หรือมีการผสมอยู่ในผลิตภัณฑ์ที่ใช้กันโดยทั่วไป เช่น การผสมสี การพ่นสี แล็กเกอร์ กาว ยาง น้ำยาทำความสะอาดชิ้นงานและเครื่องจักร น้ำยาขจัดคราบรอยเปื้อน น้ำยาลบคำผิด ฯลฯ ตัวอย่างของสารทำละลายที่ใช้กัน เช่น ทินเนอร์ น้ำมันเบนซิน โทลูอีน ไซลีน ไตรคลอโรอีเทน ไตรคลอโรเอทิลีน เป็นต้น และการระเหยของสารทำละลาย คือ การที่สารนั้นกลายเป็นส่วนหนึ่งของอากาศ เมื่อเราหายใจเข้าไปแล้วสารจะถูกดูดซึมเข้าสู่กระแสเลือดผ่านหัวใจ แล้วถูกสูบฉีดเข้าไปสู่อวัยวะต่างๆ ภายในร่างกาย ทำให้เกิดเป็นอันตรายต่อสุขภาพขึ้น โดยสารจะเข้าไปทำอันตรายต่ออวัยวะนั้นๆ เช่น ตับ ไต สมอง เป็นต้น

รายการรหัสโรค ICD-10 สำหรับอาการบาดเจ็บ (Injury) การได้รับสารพิษ (Poisoning) และการเจ็บป่วยจากสารทำละลาย จะอยู่ในกลุ่มรหัส T52 (Toxic effect of solvents) โดยมีรหัสย่อยดังต่อไปนี้

- T52.0 ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม (Petroleum products)
- T52.1 เบนซีน (Benzene)
- T52.2 สารประกอบที่มีวงเบนซีน (Homologous of benzene) เช่น โทลูอีน (Toluene), ไซลีน (Xylene)
- T52.3 ไกลคอล (Glycol)
- T52.4 คีโตน (Ketones)
- T52.8 ตัวทำละลายอินทรีย์อื่นๆ (Other organic solvents)
- T52.9 ตัวทำละลายอินทรีย์ ไม่ระบุรายละเอียด (Organic solvents, unspecified)

กลุ่มอาชีพที่พบผู้ป่วยมากที่สุด คือ กลุ่มอาชีพผู้ปลูกพืชไร่และพืชสวน จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 23.34 รองลงมา ได้แก่ กลุ่มอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 98 คน และกลุ่มผู้ที่อยู่ในปกครอง จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 14.76 และ 14.01 ตามลำดับ

10. โรคการได้ยินเสื่อมจากเสียงดัง

10. โรคการได้ยินเสื่อมจากเสียงดัง

โรคการได้ยินเสื่อมจากเสียงดัง เป็นโรคที่มีสาเหตุมาจากการได้รับสัมผัสเสียงดังเกินมาตรฐาน ซึ่งอาจจะมีมาจากสภาพสิ่งแวดล้อมการทำงาน หรือจากสภาพสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว ทำให้เกิดผลกระทบต่อสมรรถภาพการได้ยิน อาจเกิดขึ้นแบบชนิดฉับพลันหรือแบบชนิดค่อยเป็นค่อยไป และทำให้เกิดการสูญเสียการได้ยินทั้งแบบชั่วคราวและถาวร โรคการได้ยินเสื่อมจากเสียงดังเป็นโรคที่ไม่สามารถรักษาให้เป็นปกติเหมือนเดิมได้เนื่องจากเกิดภาวะประสาทรับเสียงเสื่อม ในบัญชีแยกโรคระหว่างประเทศ (ICD-10) รหัสโรคที่เกี่ยวข้องกับโรคการได้ยินเสื่อมจากเสียงดัง จะใช้รหัส H83.3 การสูญเสียสมรรถภาพทางการได้ยินจากการนำเสียงผิดปกติ (Conductive hearing loss (CHL)) และ H90.3 –H90.5 การสูญเสียสมรรถภาพทางการได้ยินจากประสาทหูและหูชั้นในรับเสียงผิดปกติ (Sensorineural hearing loss (SNHL))

การสูญเสียสมรรถภาพทางการได้ยินจากการนำเสียงผิดปกติ (H83.3 Conductive hearing loss (CHL)) จะประกอบไปด้วย Acoustic trauma และ Noise-induced hearing loss ซึ่ง Acoustic trauma คือ โรคหรือความผิดปกติของประสาทรับเสียงภายในหูชั้นในเสีย หรือพิการจากเสียงดังมากที่เกิดขึ้นที่ทันใดในเวลารวดเร็ว โดยประสาทรับเสียงภายในหูชั้นในจะเสียแบบถาวร อาจมีเยื่อแก้วหูทะลุ มีอาการเวียนศีรษะและปวดหูร่วมด้วย เสียงที่ดังมาก ได้แก่ เสียงระเบิด และเสียงปืน เป็นต้น Occupational Health and Safety Administration (OSHA) ได้กำหนดมาตรฐานว่าระดับเสียงดังของเสียงที่เสี่ยงต่อการเกิด Acoustic trauma คือ ระดับความดังของเสียงที่มากกว่า 140 dB และความรุนแรงของการสูญเสียการได้ยินยังสัมพันธ์กับความถี่ของเสียงด้วย ส่วน Noise-induced hearing loss คือ โรคการได้ยินเสื่อมเหตุเสียงดัง ที่เกิดจากการสัมผัสเสียงดังเป็นระยะเวลานาน อาจเกิดจากเสียง Continuous noise หรือ Interrupted noise ก็ได้ โดยเสียงดังจะมากกว่า 85 dB แบ่งตามสาเหตุได้เป็นโรคการได้ยินเสื่อมจากเสียงดังจากการประกอบอาชีพ (Occupational noise-induced hearing loss) เช่น เสียงจากโรงงานอุตสาหกรรม และโรคการได้ยินเสื่อมจากเสียงดังที่ไม่ได้เกิดจากการประกอบอาชีพ (Non-occupation noise-induced hearing loss) เช่น เสียงเครื่องมือของทันตแพทย์ (Dental drill) เป็นต้น

ปัจจัยเสียงที่มีผลทำให้เกิดโรคการได้ยินเสื่อมจากเสียงดัง มีดังนี้

1. ระดับความดังของเสียง หากทำงานในที่ที่มีเสียงที่ดังเกิน 80 เดซิเบลเอ ขึ้นไป เป็นระยะเวลานานๆ จะมีโอกาสสูญเสียการได้ยิน เสียงยิ่งดังมากความเสี่ยงต่อการสูญเสียการได้ยินยิ่งมีมากขึ้นด้วย อย่างไรก็ตาม โดยทั่วไประดับเสียงที่มีการแผ่กระจายในภาคอุตสาหกรรม คือ ระดับเสียงที่มีความดัง 85 เดซิเบลเอขึ้นไป
2. ความถี่ของเสียง เสียงความถี่สูงหรือเสียงแหลม จะทำลายประสาทการได้ยินได้มากกว่าเสียงทุ้ม
3. ลักษณะของเสียง เสียงกระแทกจะทำลายประสาทการได้ยินมากกว่าเสียงดังต่อเนื่อง

4. *ระยะเวลาทำงาน* คนที่ทำงานในที่ที่มีเสียงดังนานหลายปี หรือได้รับเสียงดังนานเกินไปในแต่ละวัน โอกาสที่ประสาทการได้ยินเสื่อมจะมีเพิ่มขึ้น

5. *ความไวต่อเสียง* หรือความทนของหู ขณะนี้ยังไม่สามารถอธิบายได้ว่าทำไมบางคนประสาทการได้ยินเสื่อมเร็วกว่าบางคน ทั้งๆ ที่ทำงานในที่เดียวกัน

6. *การใช้อุปกรณ์ป้องกันเสียงดัง* สามารถป้องกันประสาทการได้ยินเสื่อมได้ หากอุปกรณ์นั้นมีคุณภาพและผู้ใช้สวมใส่อย่างถูกต้อง นอกจากนี้มีรายงานว่า คนที่ทำงานเกี่ยวข้องกับสารตัวทำลาย คนสูบบุหรี่ คนเป็นโรคเบาหวาน และคนที่ดื่มไทรอยด์ทำงานผิดปกติ หากทำงานในที่ที่มีเสียงดังเกิน 85 เดซิเบลเอ ขึ้นไป จะมีความเสี่ยงต่อการเกิดประสาทการได้ยินเสื่อมเพิ่มขึ้น

ข้อมูลผู้ป่วยโรคการได้ยินเสื่อมจากเสียงดัง ระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข

ข้อมูลผู้ป่วยโรคการได้ยินเสื่อมจากเสียงดัง จากระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข ได้มาจากผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยจากสถานพยาบาลว่าเจ็บป่วยด้วยโรคตามรหัส ICD-10™ เป็น H83.3 (สูญเสียการได้ยินจากผลของเสียงต่อหูชั้นใน) และ H90.3-H90.5 (สูญเสียการได้ยินจากประสาทหูเสื่อม) โดยข้อมูลดังกล่าวไม่รวมพื้นที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ในปี พ.ศ. 2558 พบผู้ป่วยโรคการได้ยินเสื่อมจากเสียงดัง จำนวน 48,435 คน คิดเป็นอัตราป่วยต่อแสนคน เท่ากับ 81.48 โดยจังหวัดลำพูนพบอัตราป่วยสูงสุด (263.37) รองลงมา ได้แก่ จังหวัดชัยนาท (228.18) และสุโขทัย (203.37) ตามลำดับ (แผนภูมิที่ 31) ส่วนจังหวัดที่พบว่ามีผู้ป่วยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ (2,581 คน) อุบลราชธานี (2,352 คน) และจังหวัดขอนแก่น (2,340 คน) ตามลำดับ (รายละเอียดจำนวนผู้ป่วยและอัตราป่วยโรคการได้ยินเสื่อมจากเสียงดัง ปี พ.ศ. 2558 แสดงในภาคผนวกที่ 10 ตารางที่ 52)

กลุ่มอายุที่พบผู้ป่วยมากที่สุด คือ กลุ่มอายุ 60 ปี ขึ้นไป จำนวน 30,234 คน คิดเป็นร้อยละ 62.42 รองลงมาได้แก่ กลุ่มผู้มีอายุ 15-59 ปี จำนวน 16,532 คน คิดเป็นร้อยละ 34.13 (แผนภูมิที่ 32) (รายละเอียดจำนวนผู้ป่วยโรคการไต่ยีนเสื่อมจากเสียงดัง ปี พ.ศ. 2558 จำแนกตามกลุ่มอายุ แสดงในภาคผนวกที่ 10 ตารางที่ 53)

กลุ่มอาชีพที่พบผู้ป่วยมากที่สุด คือ กลุ่มอาชีพผู้ปลูกพืชไร่และพืชสวน จำนวน 17,616 คน คิดเป็นร้อยละ 36.37 รองลงมา ได้แก่ กลุ่มอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 9,358 คน และกลุ่มผู้ไม่มีงานทำ จำนวน 5,625 คน คิดเป็นร้อยละ 19.32 และ 11.61 ตามลำดับ

11. โรคสำคัญจากปัญหาหมอกควันในจังหวัดภาคเหนือตอนบน

11. โรคสำคัญจากปัญหาหมอกควันในจังหวัดภาคเหนือตอนบน

ปัญหาหมอกควันในจังหวัดภาคเหนือที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกปี มักเกิดขึ้นในช่วงฤดูแล้ง (มกราคม - เมษายน) เนื่องจากในช่วงเวลาดังกล่าวพื้นที่ทางภาคเหนือจะประสบปัญหาไฟไหม้ป่าและการลักลอบเผาในที่โล่งของชาวบ้าน เช่น การเผาเศษวัชพืชและการเผาเศษวัสดุทางการเกษตร ประกอบกับภูมิประเทศที่มีลักษณะเป็นแอ่งกระทะและมีภูเขาล้อมรอบ จึงทำให้หมอกควันเกิดการสะสมในพื้นที่และเพิ่มความรุนแรงมากขึ้น

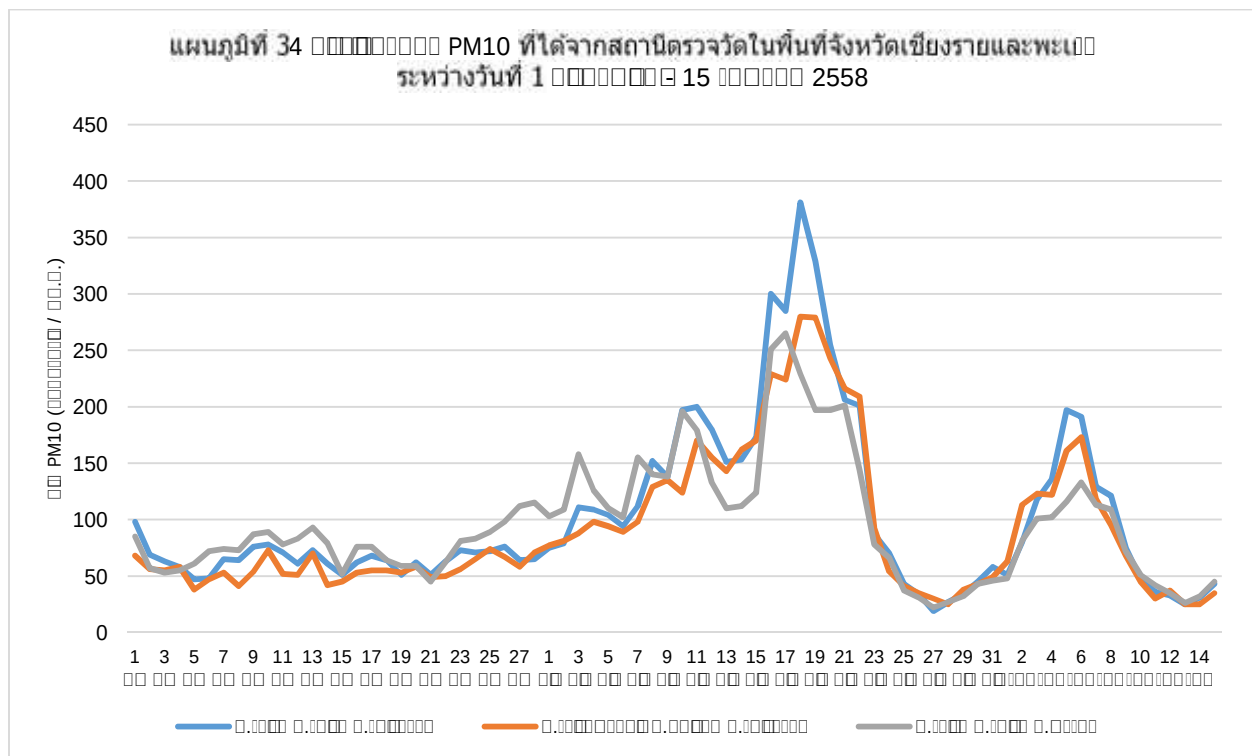
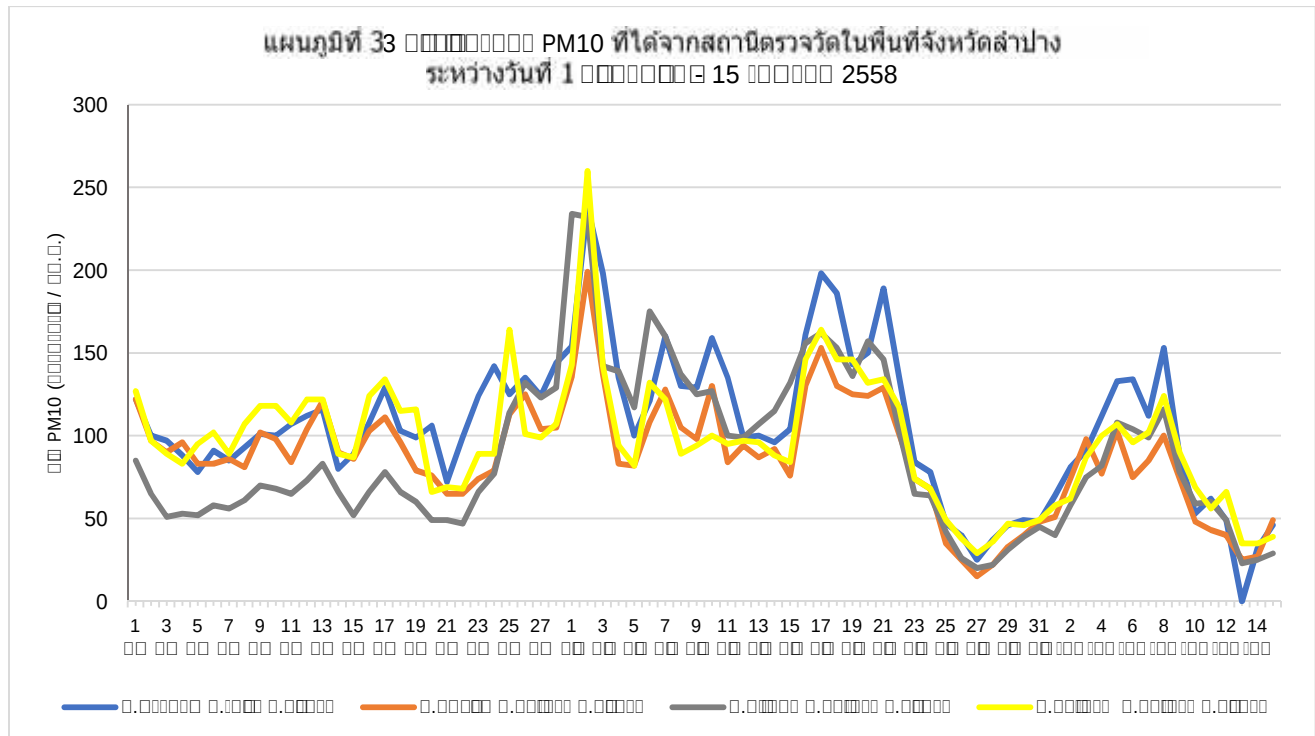
การเฝ้าระวังโรคจากปัญหาหมอกควัน โดยทั่วไปจะทำการเฝ้าระวังใน 4 กลุ่มโรค (12 รหัสโรค) ที่คาดว่าจะเกี่ยวข้องกับปัญหาหมอกควัน ได้แก่ กลุ่มโรคหัวใจและหลอดเลือดทุกชนิด (I รวม) กลุ่มโรคทางเดินหายใจทุกชนิด (J รวม) กลุ่มโรคตาอักเสบ (H1 รวม) และกลุ่มโรคผิวหนังอักเสบ (L2, L3 รวม) โดยในรายงานสถานการณ์ฯ ปี 2558 จะรวบรวมข้อมูลผู้ป่วยเฉพาะโรคระบบทางเดินหายใจ และโรคหัวใจขาดเลือด เนื่องจากเป็นกลุ่มโรคสำคัญที่มีสาเหตุจากปัญหาหมอกควันดังกล่าว

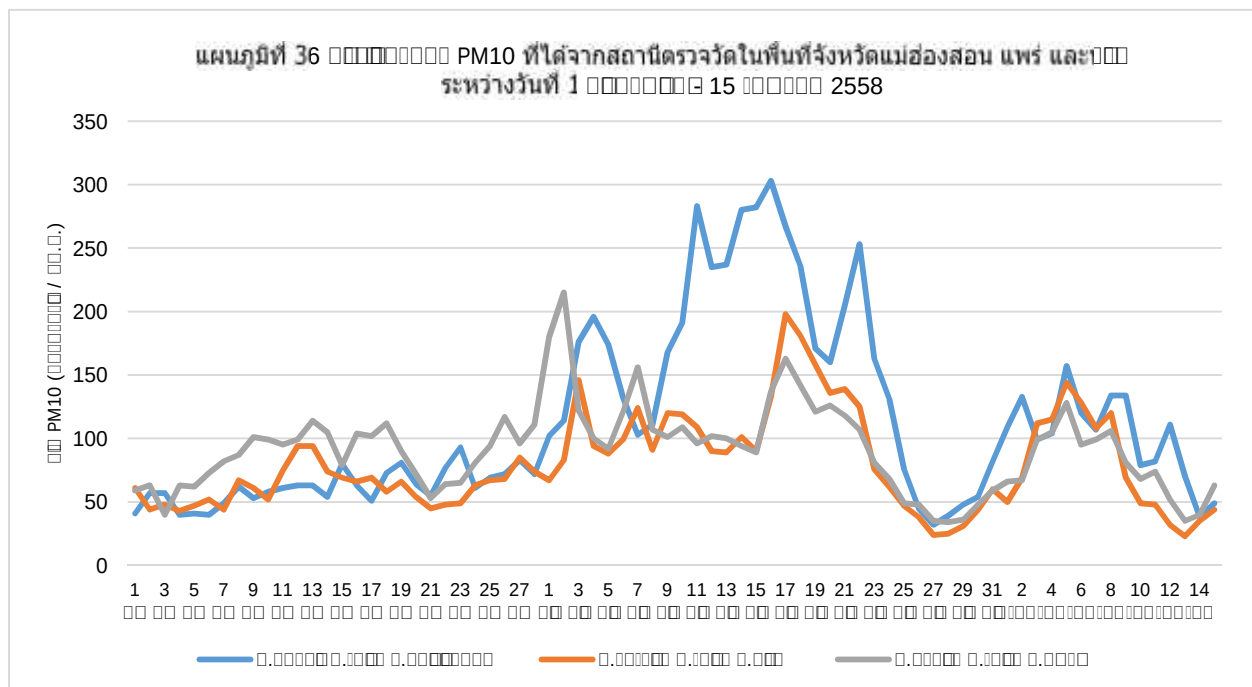
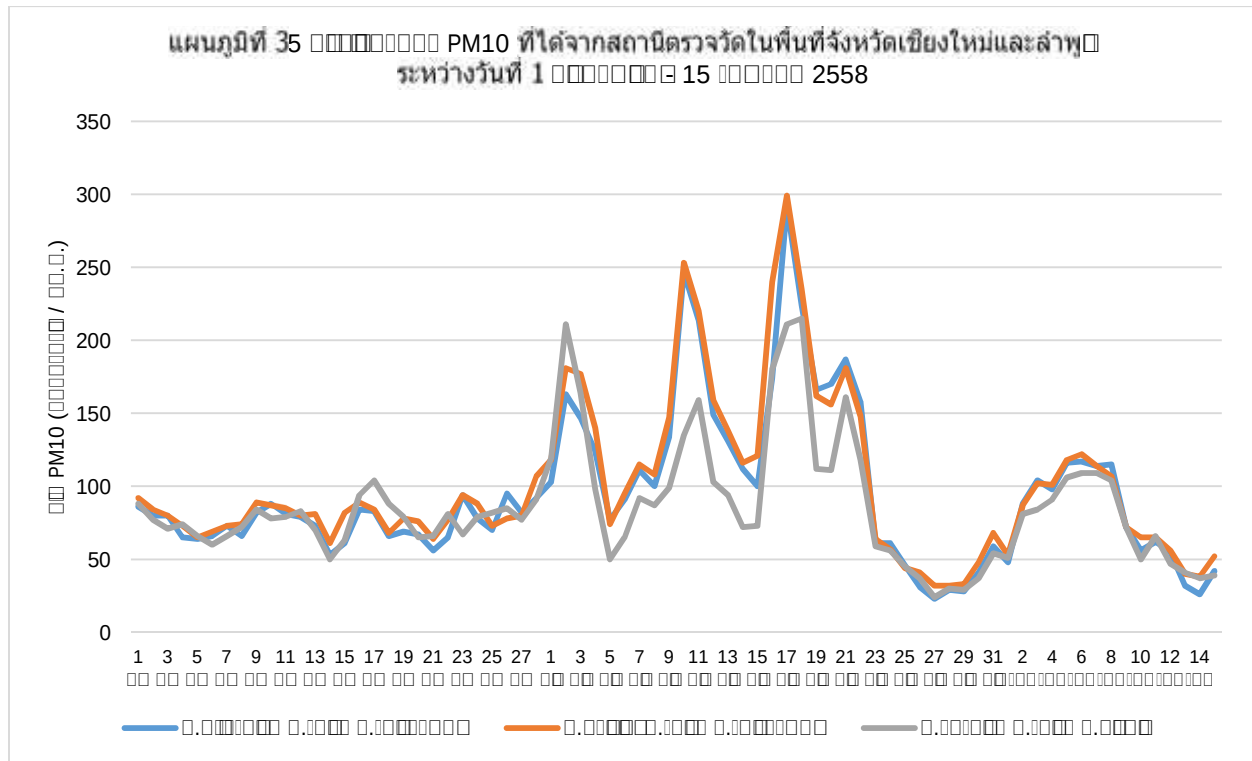
สถานการณ์ปัญหาหมอกควันภาคเหนือ

ข้อมูลการเฝ้าระวังค่าฝุ่นละอองขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน (PM10) ในพื้นที่ 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน ของกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมงของฝุ่นละอองขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน (PM10) จากสถานีตรวจวัดทั้งหมด 14 แห่ง โดยในปี พ.ศ. 2558 ช่วงเวลาระหว่างวันที่ 1 มกราคม - 30 เมษายน พ.ศ. 2558 พบว่า มีค่าสูงเกินมาตรฐาน (121 – 234 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร) อยู่ในช่วงเดือนมีนาคมและต้นเดือนเมษายน โดยค่า PM10 เฉลี่ยส่วนใหญ่เกือบทุกจุดตรวจวัด มีค่าอยู่ในช่วงมีผลกระทบต่อสุขภาพ (AQI 100-200) ถึงมีผลกระทบต่อสุขภาพระดับมาก (AQI 201-300) (แผนภูมิที่ 33-36)

ค่าฝุ่นละอองฯ PM10 เกินค่ามาตรฐานวันแรกในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2558 ที่จังหวัดลำปาง ณ สถานีตรวจวัดตำบลพระบาท อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง และที่สถานีตำบลบ้านดงและสถานีตำบลแม่เกาะ อำเภอแม่เกาะ จังหวัดลำปาง มีค่าเท่ากับ 122 122 และ 127 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร (ค่ามาตรฐานเท่ากับ 120 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร) ตามลำดับ

ส่วนจังหวัดที่มีค่าฝุ่นละอองฯ PM10 เกินค่ามาตรฐานสูงสุดเรียงตามลำดับ ได้แก่ จังหวัดเชียงราย มีค่าเท่ากับ 381 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ณ สถานีตรวจวัดตำบลเวียง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย เมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2558 รองลงมาที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีค่าเท่ากับ 303 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ณ สถานีตรวจวัดตำบลจองคำ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน เมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2558 และที่จังหวัดเชียงใหม่ จุดตรวจวัดโรงเรียนยุพราช ตำบลศรีภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีค่าเท่ากับ 299 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2558

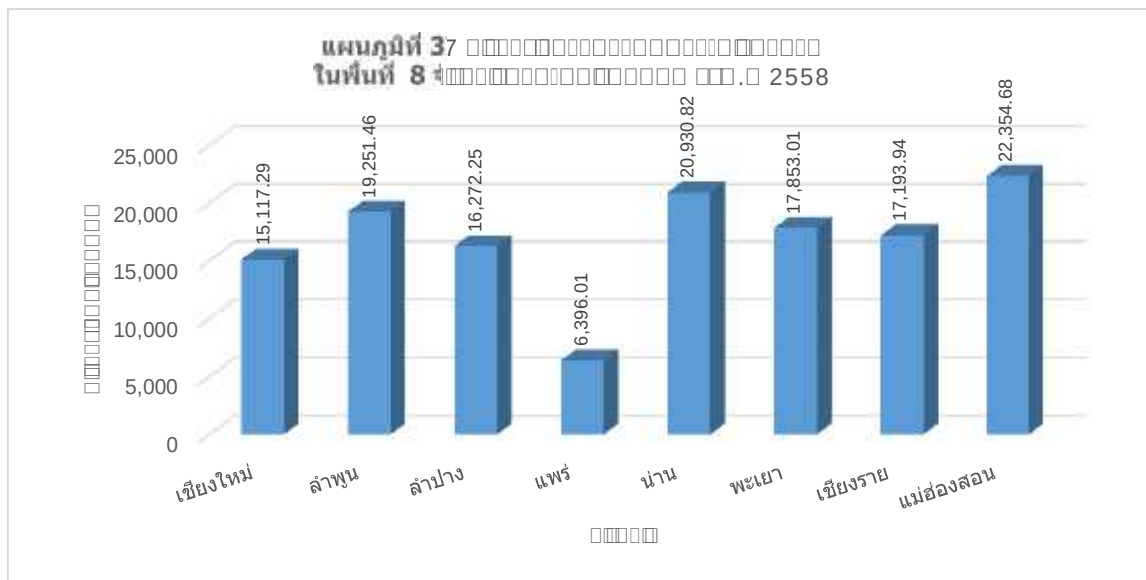

ข้อมูลผู้ป่วยจากระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข

ข้อมูลผู้ป่วยโรกระบบทางเดินหายใจและโรคหัวใจขาดเลือดที่มีสาเหตุจากปัญหาหมอกควันในจังหวัดภาคเหนือ จากระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข ได้มาจากผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยจากสถานพยาบาลว่าเจ็บป่วยด้วยโรคตามรหัส ICD-10TM เป็น J00-J39 J40-J47 และ J60-J99 สำหรับโรกระบบทางเดินหายใจ และรหัส ICD-10TM เป็น I20-I25 สำหรับโรคหัวใจขาดเลือด เป็นข้อมูลเฉพาะพื้นที่ 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน

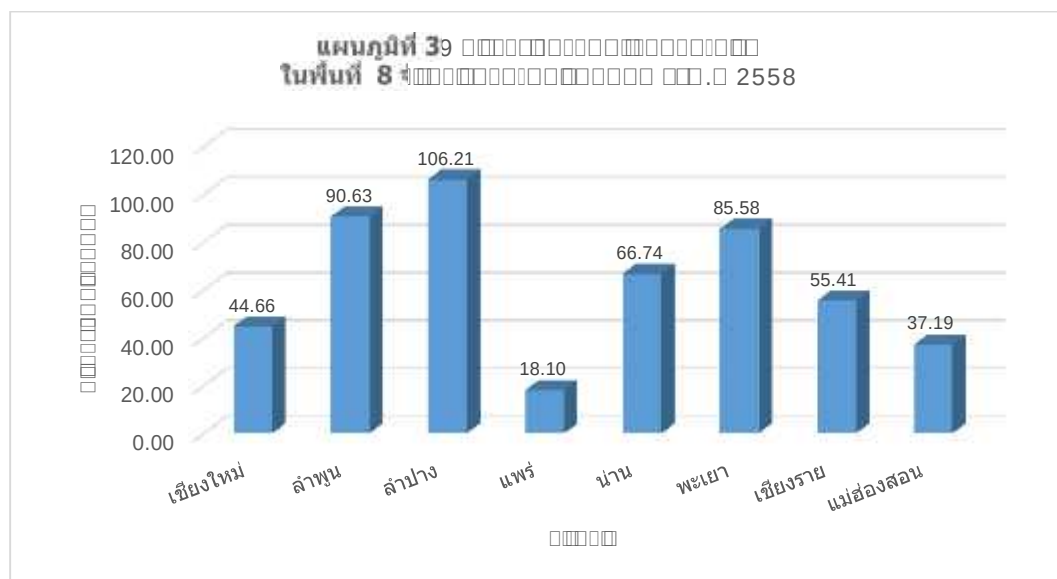
ในปี พ.ศ. 2558 พบผู้ป่วยโรกระบบทางเดินหายใจ จำนวน 933,096 คน คิดเป็นอัตราป่วยต่อแสนคน เท่ากับ 16,342.92 โดยจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีอัตราป่วยสูงสุด (22,354.68) รองลงมา ได้แก่ จังหวัดน่าน (20,930.82) และลำพูน (19,251.46) ตามลำดับ (แผนภูมิที่ 37) ส่วนจังหวัดที่พบว่ามีผู้ป่วยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ (253,819) เชียงราย (207,693) และลำปาง (122,498) ตามลำดับ

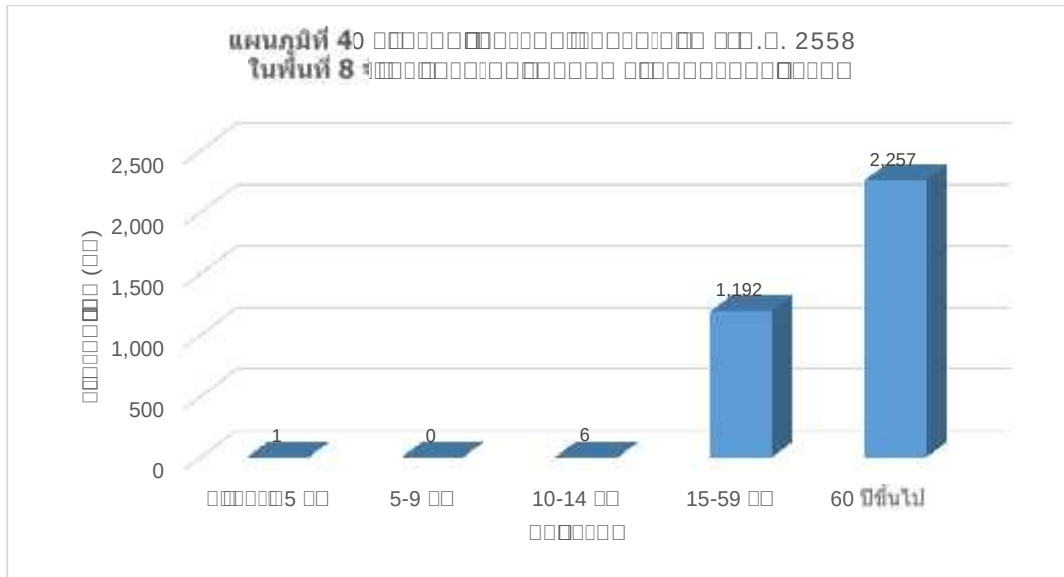
กลุ่มอายุที่พบผู้ป่วยมากที่สุด คือ กลุ่มอายุ 15-59 ปี จำนวน 456,341 คน คิดเป็นร้อยละ 44.39 รองลงมา ได้แก่ กลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป และกลุ่มอายุต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 202,198 และ 159,550 คน คิดเป็นร้อยละ 19.67 และ 15.52 ตามลำดับ (แผนภูมิที่ 38) (จำนวนผู้ป่วยโรกระบบทางเดินหายใจ ในพื้นที่ 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน ปี พ.ศ. 2558 จำแนกตามกลุ่มอายุ แสดงไว้ในภาคผนวกที่ 11 ตารางที่ 55)

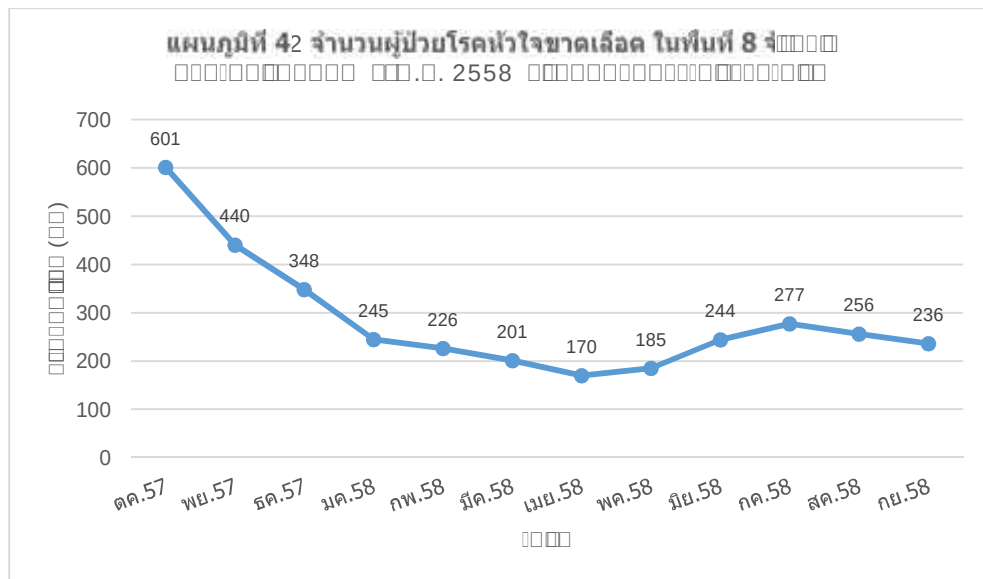
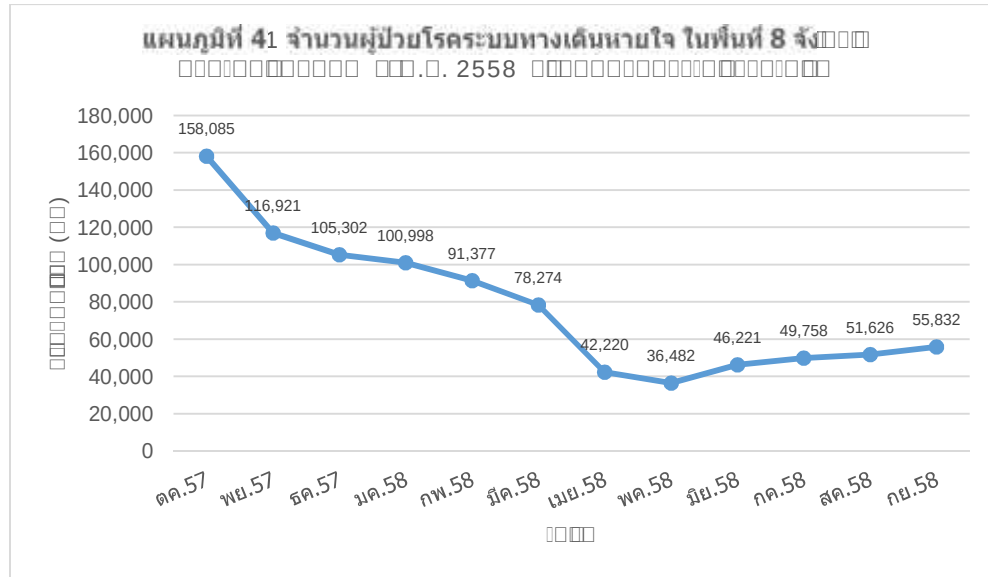
และสำหรับโรคหัวใจขาดเลือด ปี พ.ศ. 2558 สำหรับพื้นที่ภาคเหนือตอนบน พบผู้ป่วย จำนวน 3,456 คน คิดเป็นอัตราป่วยต่อแสนคน เท่ากับ 61.36 โดยจังหวัดลำปางมีอัตราป่วยสูงสุด (106.21) รองลงมา ได้แก่ จังหวัดลำพูน (90.63) และพะเยา (85.58) ตามลำดับ (แผนภูมิที่ 39) ส่วนจังหวัดที่พบว่ามีผู้ป่วยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ จังหวัดลำปาง (798) เชียงใหม่ (732) และเชียงราย (656) ตามลำดับ

กลุ่มอายุที่พบผู้ป่วยมากที่สุด คือ กลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 2,257 คน คิดเป็นร้อยละ 65.31 รองลงมา ได้แก่ กลุ่มอายุ 15-59 ปี จำนวน 1,192 คน คิดเป็นร้อยละ 34.49 (แผนภูมิที่ 40) (จำนวนผู้ป่วยโรคหัวใจขาดเลือด ในพื้นที่ 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน ปี พ.ศ. 2558 จำแนกตามกลุ่มอายุ แสดงไว้ในภาคผนวกที่ 11 ตารางที่ 57)

เมื่อดูจำนวนผู้ป่วยตามช่วงเวลาที่เกิด โดยจะเริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคมของปีก่อนหน้า (ปี พ.ศ. 2557) เป็นต้นมา พบว่า จำนวนผู้ป่วยทั้ง 2 กลุ่มโรคจากเดือนตุลาคม ปี พ.ศ. 2557 จะลดลงเรื่อยๆ จนถึงเดือนพฤษภาคม ปี พ.ศ. 2558 จากนั้นจำนวนผู้ป่วยจะมีแนวโน้มที่ค่อยๆ เพิ่มขึ้นจนถึงเดือนกันยายน ปี พ.ศ. 2558 (แผนภูมิที่ 41 และ 42) ซึ่งหากเปรียบเทียบกับช่วงเวลาที่เกิดปัญหาหมอกควันในอากาศช่วงเดือนมีนาคม ถึง เมษายน ปี พ.ศ. 2558 พบว่า แนวโน้มจำนวนผู้ป่วยที่ลดลงไม่เข้ากันกับปัญหาหมอกควันที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาเดียวกัน (จำนวนผู้ป่วยโรคระบบทางเดินหายใจและโรคหัวใจขาดเลือด ในพื้นที่ 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน ปี พ.ศ. 2558 จำแนกตามรายเดือนที่เกิด แสดงไว้ในภาคผนวกที่ 11 ตารางที่ 56 และ 58)

12. โรคจากความร้อน

12. โรคจากความร้อน

ผลกระทบต่อสุขภาพจากอากาศร้อน

ผลจากการที่ร่างกายที่มีอุณหภูมิมากกว่า 38 องศาเซลเซียส สามารถแบ่งย่อยได้ 3 ประเภท ได้แก่

1. Heat cramp (โรคตะคริวความร้อน) อาการที่อาจเกิด ได้แก่ ตะคริวหรือปวดที่กล้ามเนื้อโดยเฉพาะที่หน้าท้องและขา อุณหภูมิร่างกายเปลี่ยนไป เหงื่อออกมาก กระหายน้ำหรือหัวใจเต้นเร็ว โดยผู้ป่วยมักจะมีอาการหลังจากออกกำลังกายหรือทำงานหนัก ซึ่งเกิดจากการเสียน้ำและเกลือแร่ทางเหงื่อที่มากเกินไป

2. Heat exhaustion (โรคเพลียความร้อน) เป็นโรคที่เกิดขึ้นในขณะที่ร่างกายต้องอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีอุณหภูมิสูงหรือจากการออกกำลังกายหนักจนทำให้อุณหภูมิ (core temperature) ในร่างกายสูงมากกว่า 37 องศาเซลเซียส แต่ไม่เกิน 40 องศาเซลเซียส ร่างกายจะขาดน้ำและเกลือแร่ ทำให้เกิดอาการแสดงของโรคแบบ heat stroke แต่ความรุนแรงน้อยกว่า อาการที่อาจแสดง ได้แก่ เมื่อยล้า อ่อนเพลีย เบื่ออาหาร คลื่นไส้ อาเจียน วิดกกังวล สับสน ปวดศีรษะ ความดันต่ำ หน้ามืด ใจเต้นเร็ว ร่างกายร้อน นอกจากนี้อาจมีผลต่อระบบไหลเวียนและทำให้อุณหภูมิในร่างกายสูงมากได้

3. Heat stroke (โรคลมความร้อน) เป็นโรคที่รุนแรงเกิดจากความร้อนในร่างกาย (core temperature) สูงกว่า 40 องศาเซลเซียส อาการคล้ายกับ heat exhaustion แต่รุนแรงกว่า คือ มีอาการต่างๆ เพิ่มขึ้น ได้แก่ ภาวะขาดเหงื่อ (anhidrosis) เพ้อ (delirium) ชัก (seizure) ไม่รู้สึกตัว (coma) ไตล้มเหลว (renal failure) มีการตายของเซลล์ตับ (hepatocellular necrosis) หายใจเร็ว (hyperventilation) มีการบวมบริเวณปอดจากการคั่งของของเหลว (pulmonary edema) หัวใจเต้นผิดจังหวะ (arrhythmia) การสลายกล้ามเนื้อลาย (rhabdomyolysis) ช็อก (shock) และเกิดการฟลิตและสะสมของ fibrin จนไปอุดตันหลอดเลือดขนาดเล็กและทำให้เกิดการลิ่มเลือดของอวัยวะต่างๆ (disseminated intravascular coagulation)

ประชากรกลุ่มเสี่ยงต่อโรคและภัยสุขภาพจากอากาศร้อน มีดังนี้

1. ผู้ที่มีปัญหาทางสุขภาพ ได้แก่ ติดแอลกอฮอล์ (alcoholism) เบื่ออาหาร (anorexia) โรคเกี่ยวกับหัวใจ (cardiac disease) โรคที่มีการผลิตเยื่อเมือกในทางเดินหายใจมากเกินไป (cystic fibrosis) มีการสูญเสียเหงื่อ (dehydration) โรคเบาหวาน (diabetes insipidus) มีไข้ (febrile illness) ทางเดินอาหารอักเสบ (gastroenteritis) มีประวัติเคยเป็น heat stroke มาก่อน ระดับโพแทสเซียมในเลือดต่ำ (hypokalaemia) อ้วน ความดันโลหิตสูงหรือความผิดปกติของต่อมไทรอยด์ที่ควบคุมไม่ได้และการติดเชื้อที่บริเวณทางเดินหายใจส่วนบน

2. ผู้ที่ประกอบอาชีพบางอาชีพที่ต้องทำงานกลางแจ้งหรือสัมผัสกับความร้อน ได้แก่ ผู้ที่ทำงานก่อสร้าง ผู้ที่ทำงานเกษตรกรรม ผู้ที่ทำงานโรงงาน นักกรีฑาหรือผู้ที่เล่นกีฬาหนักๆ เป็นต้น
3. เด็ก อาจเนื่องมาจากเด็กมีอัตราส่วนของพื้นที่ผิวต่อน้ำหนักตัวมากกว่า อัตราการผลิตเหงื่อที่ต่ำกว่า การปรับตัวให้ชินกับอากาศร้อนที่ช้ากว่าผู้ใหญ่
4. ผู้สูงอายุ

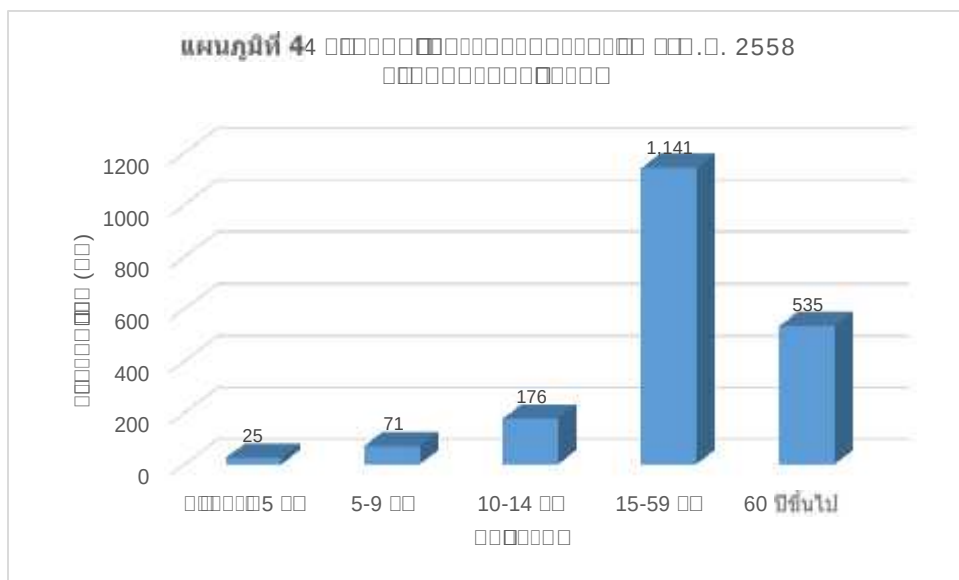
ข้อมูลผู้ป่วยโรคจากความร้อน ระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข

ข้อมูลผู้ป่วยโรคจากความร้อน จากระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข ได้มาจากผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยจากสถานพยาบาลว่าเจ็บป่วยด้วยโรคตามรหัส ICD-10TM เป็น T67.0-T67.9 (Effects of heat and light) โดยข้อมูลดังกล่าวไม่รวมพื้นที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ในปี พ.ศ. 2558 พบผู้ป่วยโรคจากความร้อน จำนวน 1,948 คน คิดเป็นอัตราป่วยต่อแสนคน เท่ากับ 3.28 โดยจังหวัดชุมพรพบอัตราป่วยสูงสุด (15.97) รองลงมา ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น (11.62) และอุดรธานี (9.65) ตามลำดับ (แผนภูมิที่ 43) ส่วนจังหวัดที่พบว่ามีผู้ป่วยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น (208 คน) นครศรีธรรมราช (107 คน) และอุบลราชธานี (101 คน) ตามลำดับ (รายละเอียดจำนวนผู้ป่วยและอัตราป่วยโรคจากความร้อน ปี พ.ศ. 2558 แสดงในภาคผนวกที่ 12 ตารางที่ 59)

กลุ่มอายุที่พบผู้ป่วยมากที่สุด คือ กลุ่มผู้มีอายุ 15-59 ปี จำนวน 1,141 คน คิดเป็นร้อยละ 58.57 รองลงมา ได้แก่ กลุ่มอายุ 60 ปี ขึ้นไป จำนวน 535 คน คิดเป็นร้อยละ 27.46 (แผนภูมิที่ 44) (รายละเอียดจำนวนผู้ป่วยโรคจากความร้อน จำแนกตามกลุ่มอายุ แสดงในภาคผนวกที่ 12 ตารางที่ 60)

กลุ่มอาชีพที่พบผู้ป่วยมากที่สุด คือ กลุ่มอาชีพผู้ปลูกพืชไร่และพืชสวน จำนวน 763 คน คิดเป็นร้อยละ 39.17 รองลงมา ได้แก่ กลุ่มอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 348 คน และกลุ่มนักเรียนนักศึกษา จำนวน 272 คน คิดเป็นร้อยละ 17.86 และ 13.96 ตามลำดับ